Leto XLVII. - Štev. 3 (2324) - Četrtek, 19. januarja 1995 - Posamezna številka 1400 lir

Katoliški glas

Settimanale - Spedizione in abbonamento postale - Pubblicità inferiore 50%
Redazione - Uredništvo: Riva Piazzutta, 18 - 34170 Gorizia - Gorica - Tel. 0481/533177 - Fax 0481/536978
Poduredništvo: 34133 Trieste - Trst - ul. Donizetti, 3 - Tel. 040/370846 - Fax 040/633307 - Poštni t/rn 10647493 Zadruga Goriška Mohorjeva

TAXE PERÇUE | GORIZIA
TASSA RISCOSSA | ITALY

NAŠ UVODNIK

Je Narodnemu svetu že odklenkalo?

Ivan Žerjal

Že več kot poldrugi mesec se o Narodnem svetu oz. o skupnem predstavništvu Slovencev v Italiji skorajda ne govori. Po tisti nesrečni seji v Šempolaju sredi novembra lani vlada o vsej zadevi zatišje.

Vsi so že vnaprej vedeli, da razprava o skupnem predstavništvu ne bo lahka. Nekateri so bili do predloga Slovenske skupnosti o oblikovanju novega modela zastopstva že vnaprej skeptični, saj je bila po njihovem mnenju stara enotna delegacija še vedno aktualna, drugi pa se niso znali zediniti o strukturi t.i. Narodnega sveta. Za tretje je spet nesprejemljivo dejstvo, da so bili na razgovore povabljeni predstavniki Slovenske gospodarsko-prosvetne skupnosti in slovenske konzulte Severne lige, proti katerim je naperjena obtožba, da hočejo uničiti vse obstoječe, kar Slovenci v Italiji že imamo. O vlogi in delovanju teh dveh skupin bi se dalo še marsikaj povedati oz. napisati, vendar se mnogim zdi, da je njihova prisotnost na razgovorih za Narodni svet kot nalašč prišla za to, da se zadeva ustavi.

Med tem časom komponente naše manjšine niso ostale križem rok. Zlasti SSk je precej aktivna, tako na krajevnem področju kot tudi na vsedržavni ravni s predstavitvijo spomenice ob 40-letnici ponovne priključitve Trsta Italiji, z oblikovanjem skupne fronte manjšinskih strank itd. Določeni krogi ji očitajo, da deluje na lastno pest, torej ne v koordinaciji z drugimi komponentami. Obenem pa je tudi res, da isti krogi, ki to SSk očitajo, s svojim zadržanjem prispevajo k zaviranju razprave o oblikovanju skupnega predstavništva, ki je za koordinacijo med različnimi osebki naše skupnosti še kako potrebno. Zadeva tako miruje.

Januarska tesnoba

Otmar Črnilogar

Dolgo sem brskal po bukvah in sam razmišljal, kje je vzrok za tolikšno ljudsko rajanje v noči med zadnjim decembrom in prvim januarjem, rajanje, ki že meji na norenje. In tako počne skoraj ves svet. Sončni obrat ne pade na 1. jan. Tudi sicer se na ta dan v naravi nič posebnega ne zgodi in za noben zgodovinski dogodek ne vem, ki bi ga moral prav to noč praznovati ves svet.

Pa sem vzrok našel; čisto naključen, da, smešen vzrok tiči za tem skoraj vesoljnim praznovanjem 1. januarja kot novega leta. Bilo je leta 154 pr. Kr. V Hispaniji, ki je bila seveda pod rimsko okupacijo, je vzplamtel upor. Dva rimska konzula bi ga bila morala s svojimi legijami zadušiti, a kaj ko pa sta bila ravno tisto leto na oblasti dva mečkača. Da bi pa dva novo izvoljena lahko stopila v akcijo, bi bilo treba čakati na 1. marec naslednjega leta. Prvega marca se je namreč začenjalo v Rimu novo leto, tedaj se je menjala vsa oblast, tedaj je kmet zavihal rokave, tedaj so se tudi obnovili na jesen prekinjeni spopadi na fronti.

Kaj torej ukreniti, so mozgali senatorji in tudi našli rešitev: »novo leto« so s 1. marca prenesli na 1. januar. Naredili so pač izjemo, ki pa je postala pravilo. Od leta 154 pr. Kr. »novo leto« ni več 1. marca, marveč 1. januarja: upor Hispancev, zadrega rimskega senata in rimska pravna iznajdljivost so narekovali naše silvestrovo in naše novo leto! Odtlej tudi novi oblastniki ne nastopajo več svoje službe 1. marca, ampak kadarkoli, tudi vojskovanje ne utihne v zimskem času; le kmet se še vedno drži svojega prvomarčevskega »novega leta«, pomladi. Takšen je pač ta svet.

Dajmo še mesecu Januarju do besede, saj je samo njemu dano, da nam odgrne zaveso prihajajočega novega leta. Prav sem napisal, nisem se zmotil, ko sem ga z veliko začetnico zapisal. Njegovo ime je namreč od imena skrivnostnega, prastarega boga Janusa (lat. Ianus). Čuden bog je bil. Njegova glava je imela dva obraza: eden je gledal nazaj, drugi naprej. Bog državnih meja je bil; z enim obrazom je spremljal politično vrenje v sosednji državi, z drugim pa dogajanje doma. Bog hišnega praga je bil: z enim obrazom je škilil na sosedovo dvorišče, z drugim pa nadziral dogajanje na domačem. Bog križišč je bil: z enim obrazom je gledal naprej, z drugim nazaj po ulici in samo za 45 stopinj se je zasukal, pa je kontroliral prečno ulico. Če preskočimo dva tisoč in več let, bi lahko rekli, da je pooseblja, še več, pobožanstvil današnje notranje in zunanje ministrstvo. (Ti dve ministrstvi bi ga celo lahko izbrali za zavetnika - če imajo že gasilci sv. Florjana.)

Bil pa je tudi bog »novega leta«; z enim obrazom je zrl v preteklo leto, z drugim je zamišljeno gledal v prihajajoče, nastopajoče leto. Bil je bog inventure in proračunov, bog razočaranj in upov, bog znanega in neznanega, bog izkušenj in tveganja, bog tistega, kar nas ne more več presenetiti, in meglene prihodnosti, ki nas iz mraka - morda že jutrišnjega dne - straši in hromi ude. Lahko dodamo: Janus je bil bog detinstva in starosti, bog smeha in joka, bog začetka in konca. Takšen Janus pa ni več daleč od našega Januarja.

Še neka lastnost tega skrivnostnega Janusa nam pove, da božanstvo dvojnega obraza še ni izpuhtelo. Na Rimskem forumu je še v 6. st. po Kr. stal Janusov tempelj. Kakor je Janus imel dva obraza, je tudi ta tempelj imel dvoje vrat - sprednja in zadnja. Vrata so bila v času vojne odprta, v miru zaprta. Zgodovina ve povedati, da so bila vrata v vsej rimski zgodovini do cesarja Avgusta samo dvakrat zaprta, Avgust sam pa se je hvalil, da so bila v času njegove vlade (45 let!) kar trikrat za nekaj časa zaprta! Zgodovina Rima je bila torej pretežno ali skoraj povsem zgodovina vojn. In v zgodovini od Avgusta do danes, kolikokrat je bil Janusov tempelj Zelenega planeta zaprt? In danes? Samo časopis v roke, pa postane jasno, da so vrata Janusovega templja na stežaj odprta. Kdaj in odkod bo prišel tisti, ki jih bo zaprl? Ali so morda tečaji že tako zarjaveli, da se jih sploh ne da več zapreti?! Ali se bo moral o prihodnjem novem letu Janez Pavel II. v imenu Evrope (in vsega sveta) zopet sramovati odprtih Janusovih vrat?

Pa Janusovih vrat ni težko zapreti. Ničesar ni treba »storiti«, le »odnehati, opustiti« je treba, OROŽJE je treba odložiti in ga v ORODJE prekovati. Če ti pa to ni po volji, o človek, ti za 1. Januar 95/96 ne preostane drugega, kakor da voščiš srečno novo leto in se hkrati zavedaš, da lažeš sebi in bližnjemu.

Še tole: cenim novoletna voščila, svoja in tista, ki jih od drugih prejmem, a se hkrati zavedam, kako so na krhkih nogah. Med voščila namreč spada tudi kletev. In ko bi se vsaka kletev tudi uresničila, ojoj! Zato sklepam: če se hvalabogu vsaka kletev ne uresniči, se tudi vsako voščilo ne udejanji. Zato pravilo:

- zanesi se na svoje roke,
- vošči zdravja in sreče,
- ne zanemarjaj božjega blagoslova.

Tako bomo morda kdaj 1. Januarja le zaprli Janusova vrata.

V nedeljo, 29. januarja, nabirka za katoliški tisk

Vsako leto se v mesecu januarju posebej spomnimo krajevnega katoliškega tiska. Svoje moči posvečamo Katoliškemu glasu, Mladiki, Pastirčku in knjigam Mohorjeve družbe. Z njimi zaobjemamo celotno življenjsko dobo, od otroštva do poznih let.

Kakšen pa je odgovor na ta poziv? Kakor v vsaki stvari je mnogoter. Manj gorečim priporočamo, da se približajo tistim, ki so bolj zavzeti.

Najprej smo veseli, da imamo svoj tisk. Pomislimo na Mladiko; koliko revij je na našem teritoriju nastalo in potem izginilo! To ugotavljamo z zaskrbljenostjo. Mladika pa vztraja in nadaljuje svojo pot. To je edina revija!

Posebno pozornost pa posvečamo Katoliškemu glasu, ker je tednik in povezuje Trst in Gorico ter ostale kraje. Zadnje čase je naš list vedno bolj odprt vernim in nevernim - to je znamenje, ki nekaj pove.

Zakaj priporočamo Katoliški glas? Ker v njem lahko dobiš to, česar v ostalih časopisih ne boš našel; ker ne samo poroča, ampak se v novice poglablja; ker skuša krajevno specifiko povezovati z univerzalno razsežnostjo; ker pomaga misliti; ker širi osebno in družinsko srčno in civilno kulturo; ker ti pomaga oblikovati mnenje; ker povezuje ljudi našega teritorija in družinske člane; ker posreduje in poglablja slovensko stvarnost; ker prinaša krajevne novice; ker ti skuša biti blizu; nazadnje pa morda tudi, ker stane letno samo 55.000 lir.

Zadnje čase beležimo znatno pridobitev: KG prihaja na domove redno, v glavnem ga naročniki prejemajo še pred nedeljo: to je pomembno.

Vsi skupaj storimo kaj več za naš tisk! Ker nimamo gospodarjev - smo torej samostojni -, smo potrebni denarne podpore, zato se obračamo do vseh za finančni prispevek, ker bi radi časopis izboljšali.

Hvaležni smo vsem, ki nas podpirate že s tem, da Katoliški glas berete vsak teden. Posebna zahvala gre vsem tistim, ki skrbite, da pride do bralcev. Hvala raznašalkam in raznašalcem za vaše dragoceno delo. Bog naj vam poplača za ves vaš trud. Časopis živi tudi od vašega nesebičnega in vztrajnega dela!

Iskrena hvala požrtvovalnim rednim in občasnim sodelavcem!

Brez skupne moči in vzajemne pomoči se naš list ne bo izboljšal.

Uredništvo

»Največja« maša v zgodovini

V Manili je papež pozval mlade, naj se ne pustijo zapeljati od lažnih prerokov današnjega časa.

Janez Pavel II. v Manili z mladimi s celega sveta

Papež Janez Pavel II. je znan po tem, da veliko potuje, saj je to njegovo potovanje že 63. po vrsti izven Vatikana in Italije. Papežev pastoralni obisk Filipinov, Papue, Nove Gvineje, Avstralije in Šri Lanke se zares ni mogel začeti bolj praznično, saj ga je v Manili pričakala filipinska Cerkev z odprtimi rokami in z milijoni vernikov. Papeževo potovanje traja že od 11. januarja in se bo zaključilo 21. tega meseca, ko se bo sv. oče vrnil v Rim.

Čeprav potovanju ne moremo odrekati pastoralnega značaja, moramo vendarle povedati, da je potovanje toliko bolj pomembno predvsem iz dveh razlogov: prvi je, da se je potovanje dogajalo hkrati z desetim srečanjem papeža z mladimi, ki je potekalo v Manili, drugi pa je ta, da je papež tokrat iz neposredne bližine spregovoril kitajskim katoličanom, kitajski katoliški Cerkvi: tako tisti Cerkvi, ki je pod vatikanskim vodstvom, kot tudi tisti, ki jo z evfemističnim izrazom imenujejo »domoljubna«. Kitajska komunistična partija si je namreč in si še vedno prizadeva, da bi katoliško Cerkev podredila in jo odcepila od Rima. Deloma ji je to že uspelo, pa vendar je na Kitajskem še peščica katoliških vernikov (okrog pet milijonov!), ki sledijo naukom Petrovega naslednika. Papež je namenil kitajski Cerkvi tople besede in sprejel delegacijo kitajskih duhovnikov in vernikov. Predvsem je poudaril važnost enotnosti Cerkve in sprave med vsemi ljudmi. Obenem ni pozabil povedati, kako velika je Kitajska, ki šteje nad milijardo ljudi, in pomenben novi misijonski klic, ki prihaja iz nje. Kitajska je namreč prava puščava, v katero bo treba v bodoče odposlati veliko misijonarjev. Komunistična partija sicer še vedno stoji na oblasti, prej ali slej pa se bo morala tudi Kitajska odpreti svetu. Na te procese je Janez Pavel II. zelo pozoren.

V Manili je imel papež neverjeten uspeh, tako z verniki kot tudi z mladimi, ki so tja prišli iz vsega sveta: bilo jih je nad dva milijona. Ko jim je papež govoril, je dejal, da zelo trpi, ko gleda danes določen del svetovne mladine, ki se vdaja pijači, mamilom in drugim minljivim stvarem - sužnostim, ki osebi jemljejo vsako svobodo. Poudaril je pomen vrednot in na prvo mesto spet postavil vrednote evangelija, pot Jezusa Kristusa. »Kakor je mene Oče poklical in poslal, tako sedaj jaz vas kličem in vas pošiljam!«, je med drugim vzkliknil sveti oče, ko je nagovarjal mlade. Prosil je za pomoč Mater Marijo in mladim naročil, naj svoje življenje posvetijo drugim. »Samo tisti ljudje, ki svoje življenje posvečajo svojemu bližnjemu, hodijo za Kristusom,« je dejal.

Filipinci pa so v nedeljo, 15. t.m., v Manili pripravili Janezu Pavlu II. pravo presenečenje, saj jih je prišlo k sveti maši toliko, kot doslej še nikjer na svetu: bilo jih je okrog pet milijonov in so morali svetega očeta pripeljati k mašni daritvi s helikopterjem, ker so bile vse ulice Manile natrpane z ljudmi. Med mašo se ja papež spomnil vseh ljudi na svetu, posebno pozornost pa je tudi tokrat namenil vojni v Bosni, ko je v hrvaškem jeziku nagovoril vse sprte strani in jih pozval k mirnemu reševanju sporov in k prenehanju sovraštva.

Poglavje zase je bilo seveda srečanje z mladimi, ki jih ima papež Woytila izredno rad, saj se ni mogel upreti skušnjavi in je že napovedal novo srečanje, ki bo čez dve leti v Parizu. Zadnje srečanje mladih tega stoletja pa naj bi bilo v Rimu. Papež je v več kot štiriurnem bogoslužju pokazal svetu, da je sicer res že prileten, tudi noga ga res boli, a je obenem tudi pokazal svojo veliko vero v evangeljski nauk in veliko življenjskega poguma. Ves svet je videl nasmejanega papeža, ki je plesal in pel z mladimi, najbolj prisrčni pa so nedvomno bili posnetki, ki so ga kazali, medtem ko je vihtel svojo oporno palico in se iz nje pred vsemi bril norca.

Celotno papeževo pastoralno potovanje nenehno prevevajo papeževo pozivanje na vrednote, ki morajo biti vsem vzor in vodilo v življenju, nauk evangelija, milost vere in zaupanje v božjo Previdnost.

- jupa -

Profit opravičuje vsa sredstva?

Nesramnost reklame ne pozna meja, kot zgovorno kaže fotografija. Ta plakat v Bologni pa presega še tako široke meje že itak slabega okusa!

Med modro in rdečo je vijolična

Govorimo o dveh vrstah ljubezni: o posedovalni in resnični ljubezni. Toda ali je res, da obstajata samo ti dve obliki ljubezni? Med rdečo in modro je še kakšna druga barva...? Tisti, ki se vsaj malo spozna na barve, bo vedel, da je med rdečo in modro vijolična. In ne samo to. Vijolična barva ima različne odtenke: odtenek, v katerem je več modre, in odtenek, v katerem je več rdeče. Podobno je tudi z ljubeznijo: ne obstaja neka tretja ljubezen, ampak so človekova dejanja, izraz različnih stopenj dveh različnih ljubezni.

Fant je podaril dekletu za njen rojstni dan ogrlico. Za ogrlico je dal polovico svoje mesečne plače. To dejanje je nedvomno znamenje resnične ljubezni. Če pa je fant podaril dekletu ogrlico tudi zato, da bi dekle pridobil zase, nam postane jasno, da njegova ljubezen ni povsem resnična. Njegovo dejanje je sad dveh različnih ljubezni oziroma je sad neprečiščene ljubezni.

Veliko človekovih dejanj je izraz dveh različnih ljubezni. Gre za dejstvo, ki ga je dobro sprejeti. Če ga človek ne sprejme, tvega prevelika pričakovanja, če ne celo nasilje. Koliko trpljenja je med nami, ker si pričakujemo samo resnično ljubezen drug od drugega? Duhovnik dela zaradi tega nasilje nad verniki in verniki delajo nasilje nad duhovnikom. Mož dela nasilje nad ženo in žena nad možem. Starši delajo nasilje nad otroki in otroci nad starši. Fant dela nasilje nad dekletom in dekle nad fantom itd.

To, da človek ni vedno sposoben ljubiti v resnici, ni nekaj nenavadnega. Je pa res, da smo vsi poklicani, da resnično ljubezen živimo v največji možni meri. Koliko jo uspemo živeti, je odvisno tudi od naše duhovne rasti, od dejstva, koliko čutimo, da nas sprejema in zagotavlja Kristusova ljubezen, upoštevajoč vsako osebo posebej: njene zmožnosti, talente in njeno osebno zgodovino. Jasno pa je, da slednje ne more biti opravičilo za malomarnost in nedoslednost. Za Večnost bo ostala samo resnična ljubezen. Da se razumemo: zaupam, da v Večnost ne bodo šla samo tista dejanja, ki so storjena iz resnične ljubezni, ampak tudi tista, ki so narejena iz dveh različnih ljubezni. Saj bo Gospod gotovo priznal dejanje, ko je bilo narejeno iz iskrenosti.

Svetopisemska podoba o ljuljki in pšenici - ko so hlapci hoteli pobrati ljuljko pred žetvijo - nas spominja tudi na to, da ni na nas, da sodimo druge, koliko izhajajo njihova dejanja iz resnične ljubezni. Sodba pripada Bogu, kajti samo on pozna človekova srca v vsej polnosti. Samo Gospod Bog lahko izreče zadnjo besedo o vrednosti človekove ljubezni!

Ivan Hočevar

Kar je možno, ni vse dovoljeno

Vse priznanje človeškemu razumu, ki prodira do nepredvidenih meja stvarstva in življenja; a obstaja med nami Zakon, ki nam stalno ponavlja: kar je možno, ni vse dovoljeno.

Človek si mora zakoličiti svoje posege, predvsem, kadar se nahaja v mejah življenja, da ne zabrede v nepreračunljivost.

Zadnji primer imamo v rojstvu Elisabette v Rimu.

O postopku tega rojstva so mediji kar obširno poročali in celo spravili v zadrego prizadete osebe.

Dve leti po materini smrti je oče hotel dati življenje plodu, ki je bil primerno ohranjen, in se zmenil s svojo sestro, da bi ga sprejela v svoje telo in rodila. Tako ima sedaj Elisabetta teto-mater, očeta-strica in strica-očeta.

Kaj takega se še ni zgodilo.

Anagrafsko sta torej njena starša strica: mati je obenem teta in oče je obenem stric.

Ob takem nenormalnem primeru si človek postavlja vrsto vprašanj etičnega značaja. Tako početje ni dovoljeno, ker sproža vrsto nenormalnih in nelogičnih posledic. Ali naj se človek postavi na mesto Stvarnika? V takem primeru gre bolj za proizvajanje življenja kot pa za rojevanje. Rojstvo ne pomeni samo priklicati novo življenje, pomeni tudi dati temu življenju starše. S takim postopkom damo na svet otroka-siroto.

Kaj takega se ne bi moglo pripetiti v Nemčiji ali Franciji, kjer zakon prepoveduje vsako oplojevanje po smrti enega od staršev.

To se pa dogaja v Italiji, ker še nimamo ustreznega zakona, toda moralni čut bi moral zakonodajalca prehiteti. Ali naj prevlada absolutni pojem svobode, po katerem postanemo celo gospodarji življenja?

Že prvi izraz nas globoko pretrese: deklica je hči svoje tete.

Ne obsojamo očeta, ne moremo pa odobravati in sprejemati takega dejanja. Oče je stopil na zgrešeno pot. Kaj bo na koncu te poti? Ali ne pridemo lahko na rob prepada brez možnosti vrnitve?

Seveda ne gre za boj proti znanosti. V naravi pa obstajajo zakoni, ki so se rodili s človekom in za človeka. Neveren človek jih lahko ne priznava kot zakone Stvarnika, toda obstajajo in nas vodijo.

Tudi Elisabetta je božji dar, vendar je preveč ljudi odločalo o njenem rojstvu. Svojevoljno so se odločili, da je prišla kot seme iz »ledenega stroja«, da se je rodila, čeprav je bila njena mati mrtva.

Lahko govorimo v tem primeru o ljubezni do otroka?

Debata bi se lahko še nadaljevala. Potrebni pa smo jasnega zakona, ki naj upošteva take pretirane poteze, ki mejijo z nedovoljenim.

Samo eden je Gospodar življenja!

Dušan Jakomin

22. januar - 3. navadna nedelja (C)

Postava po meri srca

Zadnja dva dneva prvega tedna v letošnjem januarju je Državljanski forum za humano šolo - skupina strokovnjakov, ki jim ni vseeno, kakšno pot bo Slovenija ubrala čez prag tretjega tisočletja - priredil v Cankarjevem domu v Ljubljani simpozij na temo Slovenska šola in njen čas. Misli, ki so se izbistrile na tem srečanju, so povzete v Spomenici o vzgoji in v Sklepih, namenjenih javnosti in odgovornim v družbi. V prvi točki Spomenice je zapisano: »Z zaskrbljenostjo ugotavljamo, da sta posredovanje vrednot in vrednostno oblikovanje otrok in mladostnikov v naši šoli in družbi močno zapostavljena. Razlogi za to so po našem mnenju ideologija skrajnega liberalizma, ki pušča človeka samega; kulturni pesimizem, ki širi prepričanje, da se emancipacija človeka kaže v dvomu in celo v posmehu vsemu, kar je tisočletja krepilo človečnost; ter želja zavladati ljudem. Tako ostajajo mladi ljudje brez vrednostnega sistema. Tisti pa, ki ne pozna ali ne priznava etičnih vrednot in iz njih izpeljanih norm, ni sposoben zrelega ravnanja.«

Že pred devetimi leti, ko se je nad slovenskim nebom kazala komaj kakšna špranjica, ki je dajala slutiti, da enoumje, ki je svobodne duhove dušilo, mlada srca zastrupljalo in njih pamet praznilo, ne bo trajalo večno, je p. Miha Žužek v nedeljskih mislih za slovenske oddaje Radia Vatikan ob odlomku Nehemijeve knjige, ki ga poslušamo kot prvo berilo današnje nedelje, pogumno povedal: »Tudi mi živimo v težkih časih. Smo sicer še na svoji zemlji in v svoji deželi, toda duhovno izgnanstvo je vedno ostrejše. Podira se svet vrednot. Še pred petdesetimi leti se je vsaj na splošno vedelo, kaj je prav in kaj ni, kaj se more in česa se ne sme. Danes si komaj kdo še upa povedati, da se mu nekaj zdi prav in kaj narobe... To je odvisno od tega, kam hočemo priti. Kar nas vodi k cilju, je prav. Cilj daje smisel življenju. Cilj in smisel - to je vrhovna vrednota, ob kateri se merijo vse druge.« V starem katekizmu z vprašanji in odgovori, ki je mnogim rodovom Slovencev v dobi pred »ideološko sužnostjo« posredoval trdno versko znanje, brž na začetku naletimo na vprašanje: »Čemu smo na svetu?«. Sledi odgovor: »Na svetu smo zato, da bi živeli po božji volji in se zveličali.« Preroki vabljivega, toda varljivega humanizma so že pred veki začeli oznanjati, v našem stoletju pa so na vse grlo razglašali: »Na svetu smo zato, da sami sebe uresničimo in se otresemo vsakega gospodovanja nad seboj. Le tako bomo ustvarili raj na zemlji. Ne potrebujemo nobenega Boga, ki je človekov tekmec in duši njegovo svobodo!« Ti samozvani preroki so bili pred našimi očmi postavljeni na laž (pa kljub temu jim mnogi še verjamejo!).

Veliko bolj po meri resničnega človeka, ustvarjenega po božji podobi, a zaradi greha usodno ranjenega, je beseda večno zanesljivega Preroka: »Gospodov duh je nad menoj... Poslal me je, da oznanim blagovest ubogim; da naznanim jetnikom oproščenje in slepim pogled, da izpustim zatirane v prostost in oznanim leto božjega usmiljenja.«

Predvsem so te besede prepričljive zato, ker ne visijo v zraku, ampak na križu, oltarju ljubezni do konca, drevesu življenja in upanja.

Silvester Čuk

Radio Ognjišče širi svoje oddaje

Prvi verski radio v Sloveniji, Radio Ognjišče, je že pridobil veliko število poslušalcev, čeprav je začel redno delovati šele 15. decembra lani. Oddaja iz osrednjega studia v Ljubljani, v program pa je še zmeraj vključen koprski studio, ki s signalom krije Primorsko in velik del obmejnih krajev v Italiji.

Radijska postaja se sama vzdržuje in sicer s komercialno dejavnostjo (to so dohodki od glasbe po željah in od drugih naročenih prispevkov) in s prispevki poslušalcev. Gre za Prijatelje Radia Ognjišče, ki prispevajo za delovanje prvega verskega radia v Sloveniji vsak mesec po 500 tolarjev. Ob tem Radio Ognjišče napreduje, saj ustanavlja sedaj tudi studio v Mariboru, od koder bodo vsak dan oddajali nekajurni program za Štajersko in Prekmurje.

M.

Nova vlada in stara kriza

Italija je dobila novo vlado, toda kriza se zaradi tega ni oddaljila. Na preži je za vogalom in bržkone ne bo mogoče izogniti se novim volitvam. Novo vlado sestavljajo strokovnjaki, povečini jih je novi vladni predsednik Lamberto Dini potegnil z uglednih univerz in predstavljajo nekakšno jamstvo resnosti in zmernosti. To so prej konservativci kot levičarji. Berlusconi bi moral biti z izbiro povsem zadovoljen, saj je Scalfaro upošteval njegov nasvet glede samega premiera in glede samega primiera in glede strokovnosti ministrov. Toda še preden je novi premier izročil njihov seznam Scalfaru, je že prišel Berlusconijev NE! Taka vlada bi bila nevarna za desnico, ker bi lahko oddaljila volitve, kar bi omogočilo drugim strankam, da uredijo vrste in da se znova formira demokratični center. Berlusconi se zaveda, da mora jahati naprej konja ljudskega nasprotovanja strankam bivšega krščanskodemokratskega in socialističnega sistema ter njihovih sopotnikov. On in *Naprej Italija* bosta živa in na nogah, dokler bo še tlelo sovraštvo proti prejšnjemu sistemu. Zato se ni oziral za interesi države in državljanov, temveč le za svojim, in zdaj je pripravljen potopiti vse, le da sta zaščitena on in njegovo ogromno imetje. Za njegovim sklepom stojijo samo užaljenost, objestnost ter gola volilna računica in nobena ideja ali kritika na Dinijev program, ki bo nujno osredotočen na gospodarsko-finančnem področju. Podobno, kot se je zgodilo za časa Ciampijeve vlade, bo njegova naloga predvsem prepričati italijanske državljane v nujnost novih davkov, zmanjšanje življenjskega standarda in stiskanje pasu. V nasprotnem primeru država ne bo zmogla strahovitih bremen, ki jih postavlja notranja zadolžitev. Alternativa sta še hitrejše odhajanje kapitala v tujino in visoka inflacija, ki bi povzročila hudo gospodarsko krizo. Šele takrat bi državljani morda razumeli, kaj na dolgo roko pomeni potrošiti več sredstev, kot jih je država sposobna ustvariti.

Vladi Lamberta Dinija bodo dovolili živeti le toliko, kolikor bo to nekaterim krogom koristilo. Tudi če se bo D'Alemi, Bossiju in Buttiglioneju zdaj posrečilo ustvariti v parlamentu večino, ki bo podpirala vlado, bo ta večina slonela le na nekaj glasovih in bo torej podvržena vsakemu možnemu izsiljevanju. S takimi predpostavkami bi torej lahko napovedali, da bodo nove volitve najkasneje junija.

- S

POGLED V SLOVENIJO

Pomirjevalna vloga Cerkve pri odpravljanju napetosti in skrajnosti v politiki in državi

Domači in tuji analitiki političnega in družbenega dogajanja v Sloveniji, kjer se demokratična država kljub zapletom in občasnim napetostim vendarle uveljavlja, Cerkvi in njenemu poslanstvu ne namenjajo večje pozornosti. Ob izvajanju evangelija in utrjevanju vere in katoličtva pa ima slovenska Cerkev v tem občutljivem obdobju vendarle še neko pomembno nalogo oz. vlogo. Poskuša namreč pomirjati družbene spore, blažiti odnose v Sloveniji, pri čemer poudarja, da katoliška Cerkev ni del oblasti, da se ne vmešava v politiko in zaradi tega se tudi ne posebej opredeljuje za nobeno politično stranko.

Sedanje razmere v Sloveniji so takšne in odnosi na političnem prizorišču tako zapleteni in napeti, da ni Cerkev deležna za svoje poslanstvo nobenih posebnih priznanj, ampak jo v nekaterih okoljih celo napadajo in obsojajo. Ljubljanski nadškof, slovenski metropolit in predsednik Slovenske škofovske konference dr. Alojzij Šuštar je v zadnjih mesecih večkrat sodeloval v pogovorih za javnost, v katerih je podrobno obravnaval, pojasnjeval in utemeljeval sedanji položaj in težnje katoliške Cerkve Slovenije.

Visoki cerkveni dostojanstvenik je v nedavnem pogovoru za neki slovenski dnevni časnik izrekel dragocene misli, kakršnih doslej nismo slišali od nobenega politika, začenši od predsednika države Milana Kučana pa do Janeza Janše. Dr. Alojzij Šuštar je namreč analiziral ostanke totalitarne družbe v ljudeh in dejal tudi naslednje: »Nikomur ni mogoče močno zameriti, če mu je težko preiti iz prejšnjega mišljenja v nov način mišljenja in odločanja, še posebej, če je imel v prejšnjem sistemu zelo vplivno mesto. Zato so ostanki totalitarnega reda še zelo močni in se kažejo na najrazličnejših področjih, pa naj gre za položaj Cerkve v družbi, za vprašanje njenega gospodarskega stanja, za problem šolstva, za možnosti opravljanja verske službe v vojski ali za urejanje odnosov med državo in Vatikanom.« Kljub jasnim in nedvoumnim stališčem slovenske katoliške Cerkve in njenega najvišjega predstavnika do vseh najvažnejših tem, problemov in procesov, ki se dogajajo v Sloveniji, pa se aktualna, to je dnevna politika usmerja po svojih interesih in ciljih. Nič ne kaže, da bo v Sloveniji prišlo kmalu do narodne sprave, saj oba velika protagonista dogodkov med drugo svetovno vojno in neposredno po njej (nekdanja tabora, partizanski in domobranski) vztrajata na svojih stališčih in se, recimo, ne moreta sporazumeti niti o zakonu o odpravi krivic žrtvam prejšnjega političnega režima.

V letu, ko bo minilo pol stoletja od konca druge svetovne vojne, prihaja v Sloveniji do novih dogodkov. Komisija za preučevanje povojnih pobojev bo kmalu zaslišala deset ljudi, ki so bili neposredno vpleteni v dogodke po koncu druge svetovne vojne. Gre za javne tožilce, sodnike in obsojence. Omenjeno zaslišanje, ki naj prispeva k razčiščevanju krivde in odgovornosti za množične umore v mesecih maju in juniju leta 1945, bo zagotovo v javnosti odmevno.

Takšen odziv sicer imajo tudi nekateri drugi dogodki. V javnih občilih, denimo, odmeva trditev predsednika Demokratičnega foruma Slovenije in enega izmed udeležencev znane gladovne stavke v ljubljanskem Cankarjevem domu proti predsedniku države Milanu Kučanu, Jerneja Junga, da sta Kučan in Janša pravzaprav povezana in da delujeta proti Sloveniji. Oba naj bi bila tudi prostozidarja.

Zaradi zmeraj novih dogodkov in afer so misli dr. Alojzija Šuštarja o proslavljanju 50-letnice zmage nad fašizmom in nacizmom potisnjene ob rob, med manj zanimive teme. Pa vendar je visoki cerkveni predstavnik o omenjenem jubileju povedal tudi naslednje: »Vedeti moramo, da smo se iz zgodovine marsikaj naučili in da se zgodovina ne more ponavljati. Zgodovino moramo razčistiti, priznati resnico táko, kot je bila, pripravljeni moramo biti odpustiti in prositi druge odpuščanja. Samo tako se nam odpira v Sloveniji pot v boljšo prihodnost.«

F.Z.

Tragedija na Japonskem

V katastrofalnem potresu je umrlo nad dva tisoč ljudi.

Iskrice

Berlusconi je pred zadnjimi volitvami v Italiji tako lagal, kot niti Lažnivi Kljukec ni znal. Upamo, da je sedaj to vsakomur jasno, tudi tistim, katerim se žal še toži po njem. Med drugim je obljubljal milijon novih delovnih mest. Videl jih ni prav nihče, tudi pol milijona novih brezposelnih Italijanov ne! Berlusconi spretno laže še naprej, poslužuje se svojih »javnomnenjskih raziskav«, ki mu jih delajo njegovi podrepniki in jih potem ponuja svojim podanikom na svojih televizijskih postajah, ki so zadnje čase postale pravo Berlusconijevo trobilo. Prednjačita seveda Liguori in poniglavo vdani Emilio Fede. Lepše bi bilo, ko bi povedal javnosti, koliko dolga v resnici ima: ali res »samo« 5 tisoč milijard lir ali pa kar 9 tisoč milijard lir!!!

***

V Italiji so ljudje, ki kupujejo hiše, prepuščeni sami sebi. Prevečkrat se godi, da podjetja, ki so stanovanja zgradila, propadejo in ljudje izgubijo hišo in denar, ki so ga zanjo dali. Ti ljudje morajo potem svojo hišo spet odkupiti na dražbi. Večina jih seveda tega ne zmore, ker nima več denarja. Berlusconijeva vlada pa je s tem, da je spravila liro dobesedno na psa ali celo »pod psa«, saj velja naša valuta iz dneva v dan manj, še poslabšala to stanje. Bančna posojila se namreč vse težje plačujejo, ker se obresti višajo iz meseca v mesec. Tudi to je ena od Berlusconijevih znamenitih »zmag« in očitno znamenje »dobrega vladanja«, s katerim se je tako rad gospodič hvalil!

***

Človek je bolj sin svojega časa kot svojega očeta.

(Arabski pregovor)

***

Ne pomnim, v katerem časopisu sem bral ta stavek v zvezi z nenehno propagando proti Cerkvi v Sloveniji: » ... Človek bi si mislil, da gre za merjenje moči argumentov in ne za jemanje dobrega imena in umikanje argumentu ... po načinu, da je treba nasprotniku vzeti dobro ime, ga razglasiti za lažnivca, potem pa tako ali tako ni treba ničesar več argumentirati, ker to sploh ni več pomembno.«

Toda ta kampanja proti Cerkvi v Sloveniji postaja dolgočasna - vedno iste laži.

***

Komedijant Pannella še vedno ne miruje. Ustavno sodišče mu je povedalo svoje, upamo, da mu bodo še drugi. Kako lepo bi bilo, ko bi se lotil pravega posta... v govorjenju. Njegovo vsiljevanje daje na živce.

***

Gorico so nekateri označili kot "mali Berlin" ali zadnje mesto v Evropi, skozi katerega teče meja. V javnosti smo proti pregradam, dejansko potem še obstajajo.

Mislim, da Gorica ne mara takega prvenstva.

***

V in K sta prava kaba.

To ni uganka za zadnjo stran. Takoj razgrnemo rešitev. Verč in Kobal sta kar dobra kabaretista.

Imata jih kar... dobre. Bojim se, da bomo po njihovi zaslugi postali še mi... dobri.

***

Prejšnji teden je tržaški župan Riccardo Illy dal take izjave, ki se popolnoma ujemajo z usmeritvijo bivšega ministra Antonia Martina. Ali ni župan bolj »administrativni« funkcionar kot politični? Bog ve, kaj so mu rekli naši slovenski možje, ki sedijo na občinskih stolčkih.

***

Janez Drnovšek bo zapisan v zgodovino kot velik intrigant. Slabo je to, da sedi na predsedniškem mestu v veliko škodo države.

***

Berlusconi je s svojim znanim »dobrim vladanjem« dobesedno potisnil ljudi v objem fašizma. Na cesti si slišal ljudi, ko so govorili, da je treba v Italiji nekaj odločnega ukreniti in mnogi so dobesedno klicali »trdo roko«. Fini je seveda Berlusconijev zaveznik, ker ve, da brez njega ne pomeni v opoziciji nič ali skoraj nič. Desničarski Berlusconijev komercialno-liberalno-egoistični način vladanja je v resnici neka vrsta fašizma; ne, še slabši je, ker nima v sebi čisto nobenega ideala, niti slabega ne.

***

Berlusconi se ima za katoličana, kar ob vsaki priložnosti dopoveduje ubogi raji, ki mu še verjame. In vleče na dan svoje tete redovnice in svojega strica duhovnika. Rad bi samo to povedal, da nekdo ni še kristjan zato, ker ima v sorodstvu tete redovnice in strica duhovnika, tudi takrat ne, ko bi imel samega papeža za strica. Le krščansko življenje in hoja v duhu evangeljskega nauka človeku dovoljujeta, da se izjavlja za kristjana.

Božično srečanje v Ronkah

Tudi letos je bil na tretjo januarsko nedeljo priljubljen tradicionalni božični koncert v cerkvi sv. Lovrenca v Ronkah, ki sta ga organizirala slovensko versko občestvo in SKRD Jadro. Spored je imel dva dela, med katerima je povedal priložnostno božično misel g. župnik Milan Pregelj iz Rodika. Še prej je daroval tudi običajne pete litanije s spremljavo gostujočih združenih cerkvenih pevskih zborov iz Rodika in sv. Antona Novega iz Trsta, ki ju je vodil zborovodja Edi Race in na orgle spremljal prof. Tomaž Simčič. Zbor iz Rodika, ki deluje nepretrgoma že od daljnega leta 1876, je ustanovil skladatelj in pevovodja Anton Haidrih ter povezuje generacije pevcev skozi različna zgodovinska obdobja. Redno sodeluje pri bogoslužju ob nedeljah in praznikih. Večkrat nastopa v okoliških župnijah zlasti ob praznovanjih farnega zavetnika. Že 33 let ga vodi Edi Race, ki je obenem tudi zborovodja pevskega zbora Novega sv. Antona v Trstu in hkrati vodilni mož in organizator vsega delovanja. Tržaški mestni pevski zbor pa prepeva pri nedeljski sv. maši v osrednji cerkvi v Trstu že mnogo let, čeprav se je slovensko cerkveno petje tam razcvetelo že pred več kot 120 leti. Pevci zbora Novega sv. Antona že več let sodelujejo z rodiškimi pevci, tako da občasno tudi skupaj nastopajo kot tokrat, ko so nas popeljali v sugestivno atmosfero svetega večera. Koncert božičnih pesmi, ki je za Slovence v Laškem že 14. po vrsti, je tudi letos uspel, ker so bili pevci nagrajeni večkrat s prav toplim aplavzom. V začetku sta pozdravila predsednik društva Jadro Karlo Mučič in Samantha Peric za slov. vernike; preden pa smo srečanje sklenili s pesmijo Sveta noč, je še pozdravila občinstvo in nastopajoče Marija Ferletič, predsednica SSO.

K. Mučič

Beograd nesramno obtožuje Vatikan in papeža

Da je Milošević spreten politik, kateremu pristaja Machiavellijevo vodilo, da cilj posvečuje vsako sredstvo, smo že vedeli. Vedeli smo tudi, da Milošević že leta in leta grozi Vatikanu in katoliški Cerkvi, kot tudi to, da srbska javna občila vidijo glavnega krivca za svojo sedanjo nesrečo in bedo v papežu Janezu Pavlu II. Vatikan je za Srbe vsega kriv: kriv je za vojno in za osamljenost Srbije v mednarodni skupnosti, kriv je za krvave spopade in za vsa klanja, ki so jih Srbi izvedli na Hrvaškem in še posebej v Bosni. Vatikan je po mnenju Beograda kriv za vse in to samo zato, ker je priznal Slovenijo in Hrvaško, Bosno in Hercegovino ter Makedonijo. V Srbiji ljudje ne razmišljajo več z lastno glavo, zanje mislita Milošević in njegova svojat, ki sedaj Srbom vladata in jim vsak dan prek TV zaslonov »servirata«, kar jima pač ugaja.

Vse meje pa presega zadnja obtožba na račun papeža in Vatikana, ki so jo pred dnevi vrgli med ljudi prek tiska in televizije v Srbiji in njeni pastorki Črni Gori. Vedeli so povedati, da je papež Janez Pavel II. naročil, naj bombardirajo Beograd, in še veliko podobnih »resnic« so natrosili zraven. Vse v stilu, češ da je papež pravi hudič in zlobnež, katoliška Cerkev pa neka temačna organizacija, ki namerava s pomočjo zloglasne tajne službe CIA in prostozidarjev uničiti Srbe in Srbijo. Žalostno je to, da ob koncu 20. stoletja ljudje lahko še verjamejo takim mastnim lažem in neresnicam. Obenem pa je to tudi dokaz, kam privedeta družbo tiranija in pomanjkanje demokracije. Leta in leta bodo potrebna, da se bodo Srbi končno sami zavedeli, kako zmotno je njihovo početje in seveda tudi, kako velik tiran in diktator je Milošević s svojo bando »politikov«. O natolcevanju na račun Vatikana, ki naj bi zaukazal bombardirati Beograd, pa ne kaže izgubljati niti besede.

- zuta -

Ob 50-letnici smrti dveh zaslužnih mož (2. del)

Pozneje se je zaposlil v politiki in imel za pisanje le še malo časa. O tem pripoveduje dr. Anton Kacin v članku Petdeset let lepega slovstva (Zbornik GMD 1974, str. 73): »Janko Kralj je bil predvsem politični delavec. Ti opravki so ga tako zaposlovali, da je le v redkih trenutkih utegnil napisati nekaj črtic. Za vse velike tekste pa je treba časa in zbranosti.«

Ko je postajal fašistični pritisk na slovensko manjšino v Italiji vse večji, so se nekateri politiki umaknili v Jugoslavijo; tedaj je politično vodstvo goriških Slovencev prevzel Janko Kralj. Že leta 1928 je bil konfiniran na Liparskih otokih. Ko se je vrnil v Gorico, je bil stalno pod policijskim nadzorstvom; leta 1932 so ga prisilili, da zapusti Gorico, in šel je za nekaj časa v Milan. Po vrnitvi v Gorico ga je čakalo veliko dela; fašizem je vedno bolj pritiskal na slovenski narod. Neštetokrat je moral nastopiti pri lokalnih oblasteh in v Rimu posredovati za zapornike in konfinirance. Posredoval je celo pri Vatikanu proti nasilju fašizma tudi v verskih zadevah. Pomislimo samo na gonjo proti nadškofu Sedeju in neštetim drugim duhovnikom. Sledil je tržaški proces, pri katerem je imel veliko dela; pripravil je obrambo in pridobil odvetnika Bruna Cassinellija iz Rima.

Po padcu fašizma leta 1943 in ko je pričelo delovati partizanstvo tudi na Primorskem, je uvidel, da tukaj ne bo mogel več delovati. Odšel je v Rim. Bil je prepričan, da lahko tam naredi več za našo stvar. Nadaljeval je svoje politično delo in si pridobil ugled in širok krog prijateljev. V začetku leta 1944 je bil sprejet pri papežu Piju XII., kateremu je obrazložil probleme našega naroda. Veliko oporo je imel tudi v škofu Fogarju in p. Prešernu. V Rimu je spisal članek Dvanajst stoletij v zgodovini slovenskega naroda, ki ga je izdal L'Osservatore Romano 24. in 25. decembra 1944.

Meseca maja 1944 je za nekaj dni prišel v Gorico in me prosil, naj ga pospremim v Rim; na to sem rade volje privolil. Odpravila sva se na pot, ki je bila v vseh ozirih težavna in nevarna. Do Bologne je šlo kar v redu, odtod dalje pa je bila vožnja z vlakom prekinjena in morala sva nadaljevati z avtomobilom. Večkrat sva naletela na bombardiranje; končno sva le utegnila srečno dospeti do Rima. Šla sva v Zavod naših sester, kjer je imel Janko stanovanje. Ko je bil za nama ves trud, sva opravila razne obiske. Med drugim sva bila tudi pri škofu Fogarju in mu razjasnila položaj Gorice.

Prav v Rimu sva se z Jankom zadnjič videla in se poslovila z objemom. Povratna pot je bila zelo težavna. Takoj po Rimu me je doletelo letalsko obstreljevanje; moral sem skočiti iz avta in se zateči v vinograd. Tudi v Firencah me je spremljalo brnenje bombnikov. Dospel sem do Bologne, nato pa z vlakom do Gorice.

Zanimivo je tudi pismo, ki ga je Janko Kralj poslal 30. oktobra 1944, malo pred svojo smrtjo, iz Barija Francu Gabrovšku, ki je bil tedaj slovenski politik v Ameriki; v njem govori o našem stanju in svojem delu.

Dr. Janko Kralj je umrl 27. decembra 1944 za pljučnico. Pogreba se je udeležila vsa takratna slovenska in jugoslovanska kolonija v Rimu. Vsi so se namreč zavedali, da spremljajo na zadnji poti vernega in zaslužnega moža, ki se je boril za pravice slovenskega naroda. Tega moža se je spomnil tudi L'Osservatore Romano, ki je v dolgem članku opisal delovanje dr. Kralja in zapisal, da je slovenski verni narod izgubil enega najboljših in sposobnih voditeljev, Cerkev pa vernega sina.

(konec)

Maks Komac

Bralci pišejo

Pismo z Razkrižja

Razkrižje je slovenska vas blizu hrvaške meje. Tu živijo preprosti in verni ljudje, ki niso nacionalisti, a hočejo ohraniti svojo slovensko identiteto. Morda pa je prav zato njim bilo dano krivično trpljenje, da bi njihova narodnostna in verska zavest še bolj zablestela.

Po drugi svetovni vojni se je zgodilo nekaterim ljudem veliko krivic, kakor na primer našim slovenskim sosedom iz vasice Štrigova, ki so kar čez noč na račun življenjskih žrtev morali postati Hrvatje. Prebivalci Razkrižja pa so na srečo ušli temu nasilju, ker so se nekatere osebnosti s prošnjo, poslano v tedanjo prestolnico Beograd, zavzele, da Razkrižje ostane slovensko, kakor je vedno bilo. Toda kljub temu političnemu uspehu so ostale težave. Med ljudi so bili "vrinjeni" hrvaški duhovniki, ki so na slovenskem ozemlju zahtevali od vernikov, da uporabljajo v cerkvi hrvaški jezik. Verniki so preveč spoštovali duhovniško poslanstvo, da bi si upali kaj oporekati, saj je bilo to še v obdobju pred Drugim Vatikanskim koncilom, ko so verniki bili v cerkvi "brez besede". Po koncilu se je stvar spremenila, zato so se verniki opogumili in šli v Zagreb k škofu, ki je pošiljal hravaške duhovnike, da bi mu pojasnili resnično stanje na Razkrižju. Žal jih škof ni znal poslušati in jih nikakor ni mogel razumeti. Morda zato, ker je imel od župnikov napačne podatke. Dejstvo je, da so v cerkvenih dokumentih slovenska imena pohrvatena. Škof je sicer prihajal vsakih nekaj let za sv. birmo, vendar so morali otroci pred njim odgovarjati pri verouku v hrvaščini. Škof se je ob svojem obisku zaustavil samo v župnišču, v katerega je župnik naselil svoje številno hrvaško sorodstvo, ki je dajalo vtis pravih "zagorskih Hrvatov".

Verniki niso mogli več prenašati te vrste nasilja. Čutili so, da je v cerkvi nekaj narobe. Edino, kar jim je bilo v tolažbo med hrvaško sv. mašo, je bila domača slovenska pesem, ki ni nikoli utihnila. "Slovenci, prepevajte in ostali boste!" To vam svetujejo verniki z Razkrižja.

Po mučnem čakanju in trpljenju so se verniki odločili, da bodo zaprli cerkev, dokler ne dobijo slovenskega duhovnika. Otroci se niso več hoteli udeleževati hrvaškega verouka in starejši so zahtevali slov. duhovnika. Končno je bil poslan na Razkrižje slovenski kaplan iz bližnje župnije Ljutomer samo za nedeljsko sv. mašo. Med tednom pa je ostalo vse v hrvaščini. Verniki so morali za vsak zakrament posebej, ki so ga hoteli sprejeti (sv. krst, sv. spoved za bolnike in sv. obhajilo, pogreb), prositi dovoljenje najprej hrvaškega župnika in šele potem slov. kaplana, če jim je bilo to dopuščeno. Slovenski kaplan je na svoji slovenski zemlji moral ponižno ubogati v vsem "tujca", ki je večkrat trmasto vztrajal pri svojem.

Nato je ljubi Bog poslal sestro Vido Žabot, ki je bila eno leto na Razkrižju. Ker je videla, da so otroci brez verouka, je začela poučevati verouk, seveda v našem slov. jeziku. Hotela je to delati v veroučni učilnici v župnišču, a ji g. župnik tega ni dovolil. Napolnil je učilnico z raznimi materiali, da je nastalo iz nje skladišče. Sestra Vida se je zatekla v slovensko šolsko poslopje. V enem od razredov je po končanem pouku zbirala učence, ki so željno poslušali božjo besedo. Zadihala je nova duhovna pomlad. Otroci so začutili lepoto vere.

Potem se je sestra Vida morala vrniti v samostan, a verniki z Razkrižja so se opogumili in še bolj odločno prosili za slov. župnika. Vpitje trpečega vernega ljudstva je predrlo vatikansko obzidje. Česar niso uspeli predstavniki slovenske cerkvene oblasti, je doseglo preprosto ljudstvo.

"Prosite in se vam bo dalo", je rekel Jezus in v to so ljudje verjeli. Po dolgih desetletjih trpljenja se jih je "Bog usmilil". Sv. Oče, ki tudi nadvse ljubi svojo domovino Poljsko, je vernikom v septembru poslal "veselo novico", da bodo dobili končno slovenskega župnika. Verniki so se zahvalili Bogu in začeli še z večjo ljubeznijo moliti za papeža. V cerkvi so razobesili papeško zastavo v znamenje hvaležnosti. Hrvaški župnik pa se je z enomesečno "zamudo" končno preselil v svojo domovino Hrvaško, ki jo je neizmerno ljubil, bolj kakor vernike..., pravijo domačini z Razkrižja. Tudi njegovo številno sorodstvo je odšlo. Ostalo nam je veliko, prazno in "razluknjeno" župnišče, zanemarjeno cerkveno obzidje... Vendar med ljudmi je "zadihala svežina", zavihali so si rokave za obnovo. Veliko bo potrebno storiti, preden bo cerkev "vredna Boga"; toda z božjo pomočjo in s pomočjo dobrotnikov nam bo to uspelo. Ljudje si želijo tudi duhovne obnove. Med sosednimi hrvaškimi vasicami bi radi obnovili prijateljske vezi, ki so se skrhale zaradi prevelikega trpljenja.

Verniki z Razkrižja nas učijo zvestobe svojemu rodu in zaupanje v Boga. Učijo nas tudi odpuščanja, kajti kljub velikim krivicam so vse do zadnjega ohranili spoštovanje do "tujega" hrvaškega župnika.

Razkrižanka

Iz Beneške Slovenije

Ob začetku novega leta predstavlja Dan emigranta nedvomno najpomembnejšo manifestacijo Slovencev na Videmskem. V gledališču Ristori v Čedadu se odvija že 32 let tradicionalno srečanje, ki se je z leti spremenilo in obogatilo, ostalo pa je nespremenjeno njegovo bistveno sporočilo: poudariti prav ob začetku novega leta slovensko prisotnost v tej deželi. Letošnji Dan emigranta je otvorila lepa pesem »Če bi biu...«, ki govori o ljubezni do slovenske zemlje in kulture tistih ljudi, ki so vložili veliko truda oz. požrtvovanja za sicer normalne življenjske potrebe. Številne goste iz matice in ožjega zamejstva je najprej pozdravila v imenu slovenskih organizacij iz videmske pokrajine neutrudljiva kulturna delavka Luigia Negro in poudarila, da pomeni srečanje predvsem priložnost, da se zahvalimo vsem možem in ženam, očetom, ki so nam ohranili jezik, tradicije in spomine, bogastvo, ki ga morajo danes starši posredovati lastnim otrokom. Sporočilo je namenjeno mlajšim generacijam, ki predstavljajo prihodnost teh dolin. Na srečanju je spregovoril tudi senator Darko Bratina, ki je opozoril, da se Benečiji ob novih političnih scenarijih odpirajo nove možnosti za vsestranski razvoj; pohvalil je beneške kulturne delavce, ki so kljub zanemarjanju oblasti pokazali veliko vitalnost, kot priča njihova kulturna dejavnost, ki ni izraz zastarele folklore, marveč znamenje življenjskosti. Ob Dnevu emigranta je izšel tudi nov Trinkov koledar, ki ga izdaja kulturno društvo I. Trinka iz Čedada. Uvodniku predsednika M. Vertovca in razmišljanju P. Gujona sledi koledarski del zbornika, ki ga je tudi letos uredil tarbijski župnik E. Cencig; zelo bogato je tudi literarno poglavje z narečnimi besedili.

V Reziji pa je že osmo leto izšel narečni koledar Rezijanski kolindren 1995, avtor katerega je v glavnem rezijanska kulturna delavka Silvana Paletti. Koledar je letos uredil B. Beltrame, izdalo pa ga je domače kulturno društvo Rezajanski dum.

Nazadnje moram še omeniti pomembno publikacijo Maria Gariupa »Le opzioni per il Terzo Reich - Val Canale 1939«. Deveta knjiga duhovnika iz Ukev analizira neraziskano obdobje, ko je leta 1939 mnogo prebivalcev iz Kanalske doline izbralo nemško državljanstvo; to je pomenilo zelo hud udarec krajevnemu prebivalstvu, v prvi vrsti Slovencem, kar kaže posledice še danes. Avtor namenja posebno pozornost podtalni nacistični propagandi, šibki reakciji nanjo in odnosu, ki ga je imelo do tega dogodka slovensko prebivalstvo.

Erika Jazbar

*Ukrajinski kardinal Lubačivski je pred kratkim dejal: **»Bolj kot kruh so nam potrebne knjige!«** S temi besedami je kardinal hotel povedati, kako so velike potrebe po verskem tisku in knjigah z versko vsebino na tleh bivše Sovjetske zveze. Diktatura komunizma je na tem področju naredila ogromno škodo, saj skorajda niti Svetega pisma niso smeli tiskati. Preteklo bo še vrsto let, preden bodo lahko kristjani tam imeli dovolj verskega čtiva.*

»Moja poezija je iskanje poštenega sveta«

Pogovor s pesnikom Jurijem Paljkom (2. del)

Prosim, še povej o svoji poeziji.

Mnoge sem slišal, češ da je poezijo lahko pisati. Ne, najtežje je tkati poezijo. Zato moje pesmi niso dolge. Ko jih sedaj včasih berem že natisnjene, bi še kakšno besedo utrgal. Poezijo oblikujem kot flash, eksplozijo, v epiko ne verjamem. Beseda, ki jo postavljam v poezijo, mora imeti pomen, kar imenujem prvinski smisel besede; ne prenesem inflacije besed, pleonazmov, ti oddaljujejo poezijo od človeka in od poezije same.

Kar se tiče forme, ne verjamem, da so še aktualne stare oblike, stari ritmi, od katerih smo danes daleč. Zavedam se pa, da mora biti jezik poezije razumljiv, vsem dojemljiv, zato ne verjamem slovenski postmoderni poeziji, nakladanju, igračkanju z besedami, estetiziranju, praznim operacijam, pesmim brez življenja. Niti ena od njih ne zdrži ene drobne, čiste lirike Kosovela!

Prepričan sem, da danes, ko skoraj ni prostora za stalnice, mora poezija nadaljevati pisati o istem, o čemer je že pisala Sapfo. Saj je človek zmeraj enak, mozga iste probleme, le da jih je ritem življenja potenciral.

Za mojo poezijo velja, da je iskanje poštenega sveta, poštenih odgovorov, z besedo lahko nakladaš, toda z njo ne moreš goljufati. Če je človek prazen, ne more pisati poezije; če nima kaj povedati, je ne bo pisal. Za poezijo je treba garati. Temeljno vprašanje bi lahko bilo, zakaj, čemu pišem. Znal bi samo tako odgovoriti: v sprejemljivi obliki dajem drugim svoja občutja, videnja, bolečino ali pa veselje. To so lastnosti človeka in samo človeka. Poezija je poleg osebne molitve še najbolj resnični klic po tišini, absolutnem, Bogu končno. To je vsaka dobra poezija: približevanje Boga(u), tudi v bolečem hrepenenju po njem. Prek poezije se zavedam, da je človek ustvarjen po božji podobi. Ja, po božji podobi.

Postmoderni čisto nič ne verjamem na nobenem področju. Ni prinesla ničesar. Je čisto prazen rokoko; če je rokoko še kaj imel v sebi, ga postmoderna nima. Je pogreta mineštra, krade tu in tam, temu in onemu, skriva za nekimi formami, ki povrhu niso niti lepe, staro, že videno, že preizkušeno, ni krvi v njej, ni ničesar. Stopi na ulico in boš videl pojave postmoderne v arhitekturi, opremi, njene učinke na ljudi. Prazno. Poezija mora vseeno iskati polno, polne vire, nositi končna in temeljna vprašanja. Lahko je lepa, sončna, žalostna, vse, kar hočeš, a zadaj moraš čutiti hrepenenje po polnem, trdnem, stalnem, večnem. Morda so zato najlepše poezije prišle od ljudi, ki so bili blizu smrti. Glej, spet Kosovel!

Rad berem. Imam ogromno zbirko poezije. Redno spremljam pohode moderne poezije. Ruska poezija, ruska duša, ti sta mi strašno blizu; ruski in slovenski jezik izražata sorodnega duha. Preplul sem vso moderno literaturo, ruske romane in ameriške klasike. Najboljša knjiga vsekakor je Opeklina Vasilija Aksionova, to je temeljna knjiga, suma konca našega stoletja.

Jurij, rad imaš knjige, časopise, črnilo in bel papir in ljudi.

Poezije ne more pisati človek sam zase. Ona, ko izpoveduje, je iskanje sočloveka. Imam zelo rad ljudi, se tako rad pogovarjam. Veš, nimam nobenega sovražnika, nikomur nisem nevoščljiv; to je božji dar, ali ne? Po naravi sem nagnjen k melanholiji, sem tudi pesimist. Ko se pogovarjam s človekom, poslušam predvsem vse tisto dobro, ki prihaja od njega. In spet smo, vidiš, pri božji podobi. Vsakdo ima veliko lepega, veliko dobrega v sebi, lahko je izkrivljeno, a je. Ljudje vidijo takoj, če si iskren ali pa nakladaš. Jaz skušam biti iskren. Biti iskren se danes ne splača, življenje pa je tudi nekaj drugega kot samo korist, račun. Zgodilo se je, da je bila v moji glavi čudovita poezija; takrat je zazvonil telefon ali je znanec potrkal na vrata in je poezija šla, se razblinila. Ni mi bilo nikoli žal, da nisem odgovoril po telefonu, odprl vrat. Če ne, bi poezija ne imela več smisla!

Kdor bo knjigo vzel v roke, bo iskal v poeziji sebe, lastno čutenje, lastna videnja. Tako preprosto bi rekel, da velja, da je poezija lepa takrat, ko jo prebereš in si rečeš: Prav tako sem čutil, a tega tako ne znam povedati. Saj to je!

Še misel tvoji zbirki na pot...

Je res, da ko pišeš poezijo, si sam. Potem ko jo objaviš, si priznaš, da bi lahko to boljše opravil. Pišem redno in vedno, dosti poezij je shranjenih v zvezkih. Toda času čas za objavo. Preteklo je osem let od prve zbirke, Sobe 150, in zdi se mi, da je bilo včeraj. Za leto ali dve upam v še eno zbirko. Zavestno se odločam za pisanje. Nihče, ki piše, si ne obeta, da bo obogatel, in še nas je kar nekaj, ki pišemo. Sem tako vesel, da lahko delam in objavljam!

Če želiš kanec poetike in nekaj resničnega, glej: intimno sem prepričan, da nobena pesem ne bo zmogla pričarati na dan poezije belega lista, ki leži pred mano, preden se ga dotakne črnilo.

Hvala za pogovor in poezijo, Jurij Paljk!

(S pesnikom se je pogovarjal I. Devetak)

NAŠA GOVORICA

NADA PERTOT

Letos mi kramljanje o jeziku prav nič ne gre od rok. Zdi se mi, da se prav tisti, ki bi se morali po službeni dolžnosti najbolj truditi s slovenščino, požvižgajo nanjo. Tako me vsakič prizadene, kako se ravna z oziralnim zaimkom **ki**, saj moram nenehno poslušati podobne napovedi: **Poslušali boste oddajo, ki je pripravil XY**. Vsakomur bi moralo biti jasno, da je prav le, če rečemo, **ki jo je pripravil (oddajo namreč) XY**. Zaimek **ki** bi lahko stal le v primeru, ko bi nadomestili samostalnik v 1. sklonu (oddaja).

Poskušajmo združiti naslednja dva stavka v enega: **Oddajo** poslušajo vsi. **Oddaja** je zanimiva. Od nas je odvisno, kateri stavek želimo ohraniti v celoti (kot glavnega).

Oddajo, ki je zanimiva, **poslušajo vsi.**

Oddaja, ki jo vsi poslušajo, **je zanimiva.**

Te dni mi je ponovno nekaj padlo v oči. Po naših okoliških vaseh se nekateri trgovci zelo trudijo, da bi ohranjali dvojezičnost in pozornost do kupcev. Mogoče jim bo v korist, če jih opozorim na napako, ki se ponavlja od enih počitnic in dopustov do drugih.

Med komaj preteklim prazničnim obdobjem so imeli nekateri trgovine zaprte. Prijazno so nas na to opozorili tudi v slovenščini in smo tako na vratih nekaterih zaprtih trgovin ponovno brali: **Zaprto za počitnice ali za dopust.**

Kdor je trgovcem svetoval to obliko, ni pomislil, da nas trgovci obveščajo, ker so njihove trgovine zaprte **zaradi počitnic, zaradi dopusta.** V tem zimskem času morajo kdaj svoj obrat zapreti tudi **zaradi bolezni.** Italijanski predlog **per** bomo torej v teh primerih slovenili z **zaradi** in ne z **za**.

Prav tako napačen je tip stavka, ki ga tako pogosto slišimo: **Vsi smo zaskrbljeni za naraščanje cen.** Če nam je prejšnja razlaga jasna, bomo takoj odkrili napako, saj smo vendar zaskrbljeni **zaradi naraščanja cen, zaradi širjenja kriminala, zaradi onesnaževanja okolja, zaradi omalovaževanja slovenščine...**

Ko pa nas bo kdo skrbel ali kaj skrbelo, bomo lepo rekli: Zaskrbljen sem **za prihodnost** ali še lepše **skrbi me prihodnost,** zaskrbljen sem **za svoje sorodnike** ali skrbijo me moji sorodniki. Prav tako **skrbijo za begunce** nekatere dobrodelne ustanove. Starši so v nenehnih skrbeh **za otroke**.

Skrb za slovenščino nas mora bogatiti ne pa mučiti. Vsi skupaj pa moramo slovenščino gojiti z ljubeznijo in spoštovanjem.

Razstava arhitekta Ivana Vurnika v Ljubljani

V četrtek, 12. januarja, je predsednik Republike Slovenije Milan Kučan slavnostno odprl veliko razstavo v Cankarjevem domu v Ljubljani. Razstava, ki je za Slovenijo gotovo kulturni dogodek leta, je na ogled v Sprejemni dvorani Cankarjevega doma in je v celoti posvečena življenju in delu enega največjih slovenskih arhitektov, Ivanu Vurniku (1884-1971).

Ivan Vurnik, ki se je rodil 1. junija leta 1884 v Radovljici na Gorenjskem, spada med trojico velikih slovenskih arhitektov in velja za enega največjih učiteljev stavbarstva in arhitekture na Slovenskem. Bil je namreč sodobnik drugih dveh velikih slovenskih arhitektov: Maksa Fabianija in Jožeta Plečnika; z obema je tudi bolj ali manj uspešno sodeloval. Rodil se je v družini, ki se je ukvarjala z umetno obrtjo, saj sta tako njegov ded kot njegov oče obnavljala cerkvene oltarje in bila obenem tudi imenitna risarja. V rodni Radovljici je obiskoval meščansko šolo, gimnazijo pa v Ljubljani in Kranju. Po maturi je odšel na Dunaj na šolo arhitekture in bil gojenec slavnih učiteljev Karla Königa in Karla Mayrederja. Königov asistent na Dunaju je tedaj bil deset let Maks Fabiani; prav on je Vurniku svetoval, naj obiskuje tudi šolo arhitekta Otta Wagnerja. S štipendijo je odšel na študijsko izpopolnjevanje v Rim in se kasneje zaposlil v ateljeju Ludwiga Baumanna. Pisalo se je leto 1912 in prav vanj segajo Vurnikovi začetki, saj je že leto kasneje napravil načrt škofu Andreju Karlinu za škofovske kapele v Trstu in prav to delo velja za eno njegovih mojstrovin. Katoliški glas je o tem že pisal. Istega leta se je Vurnik poročil s Heleno Kottler, ki je bila grafičarka in je z njim skozi celo življenje tesno sodelovala. Preselil se je v Radovljico, služil v vojski na Soški fronti in na Tirolskem, bil celo v Srbiji, kjer je uredil nekaj vojaških pokopališč in neprestano delal.

Sokolski dom na Taboru v Ljubljani (1923 - 1927)

Ob koncu prve vojne sta se z ženo preselila v Ljubljano, kjer je Vurnik postal leta 1920 docent za stavbarstvo in je na visokošolsko tehnično akademijo povabil k sodelovanju tako Fabianija, ki je odklonil, in Plečnika, ki je postal profesor arhitekture. Da ne bi naštevali vseh Vurnikovih del, omenimo vsaj še te zgradbe: anatomski inštitut za medicinsko fakulteto v Ljubljani, sanatorij za pljučne bolnike na Golniku, palačo Zadružne gospodarske banke na Miklošičevi v Ljubljani, ki je še danes sam pojem moderne in sodobne arhitekture, ki jo odlikuje t.i. »umirjeni funkcionalizem«, Sokolski dom na Taboru in vrsto drugih stavb, ki so vse razstavljene v Cankarjevem domu v Ljubljani. Razstava je imenitno urejena: zanjo so pripravili vrsto maket, načrtov, izvirnih Vurnikovih načrtov, fotografij in grafičnih listov. Ob tej priliki je izšla tudi posebna številka revije AB v slovenščini in angleščini, to je zbornik vseh pomembnejših Vurnikovih del.

Žal slovenska javnost ni vedno dovolj cenila Vurnikovega stavbarskega dela in ga je večkrat zapostavljala. Prav zato je razstava v Cankarjevem domu lep poklon Slovencev temu velikemu arhitektu, ki je med drugim vzgojil vrsto uglednih slovenskih arhitektov.

-jupa-

Nov krajevni leksikon Slovenije

V Sloveniji prihajajo na tržišče nove knjige z raznih področij, tudi na teme, ki so bile pod prejšnjim režimom prepovedane. V mislih imamo na primer dela, ki so jih napisali pisatelji ali kulturni delavci emigrantje v Argentini, za katere literarni kritiki danes menijo, da so v marsičem obogatila slovensko književnost. Državna založba Slovenije pripravlja sedaj izdajo novega Krajevnega leksikona nove in mlade države. Prvi Krajevni leksikon je izhajal v letih 1968-1980, vendar je čas opravil svoje: današnja Slovenija je v marsičem spremenjena in gradivo o spremembah je zbralo več kot 50 geografov in drugih strokovnjakov z raznih področij. Leksikon bo opisal vsa slovenska naselja, urejena po abecednem redu. Obsegal bo 600 strani, 6 tisoč opisov krajev, 330 barvnih fotografij, 40 strani zemljevidov, več sto preglednic in primerjav in najnovejše statistične podatke o Sloveniji.

Knjiga z naslovom Krajevni leksikon Slovenije bo torej zelo koristen in zanesljiv pripomoček za vse, ki se poglabljajo v svojo domovino. Skupaj s knjigo bo izšel tudi mali atlas Slovenije, ki bo po obsegu tako majhen, da ga bomo lahko nosili kar s seboj.

M.

Uspešna uprizoritev Kralja na Betajnovi

Koroško Gledališče ob Dravi, ki se čedalje bolj uveljavlja kot osrednje gledališče slovenske narodnostne skupnosti v Avstriji, je prejšnji petek premierno uprizorilo dramo Ivana Cankarja Kralj na Betajnovi in z njo doživelo tako pri številnem občinstvu kot pri kritiki res izjemen uspeh.

Nova postavitev Cankarjeve drame o »mafiji v belih ovratnikih« je bila zaupana tržaškemu režiserju Sergiju Verču, odločitev za to Cankarjevo dramo pa je bila zato, kot sam pravi v gledališkem listu, »hkrati tudi odločitev za drugačen igralski izraz«.

Soustanovitelja Gledališča ob Dravi sta obe prosvetni organizaciji na Koroškem, laična Slovenska prosvetna zveza in katoliška Prosveta, ob pomanjkanju poklicnega gledališča na Koroškem pa naj bi prav to gledališče zapolnilo vrzel tako s pestrostjo repertoarne ponudbe kot z enakovrednim vključevanjem najboljših slovenskih ljubiteljskih in poklicnih igralcev ter gledaliških strokovnjakov iz Avstrije, Slovenije in Italije, skratka nekakšen zametek gledališča Alpe-Jadran. Tako so za postavitev Kralja na Betajnovi poleg režiserja Verča iz Trsta pritegnili k sodelovanju še igralko Minu Kjudrovo in igralca Mitjo Šipka, kostumografko Majdo Kolenik, maskerko Gabrielo Fielschman ter lučnega mojstra Zorana Najdenova, vse iz Slovenije.

Gledališče ob Dravi je Cankarjevo dramo ponovno uprizorilo v ponedeljek, 26. decembra, ob 14.30 in ob 20. uri v kulturnem domu Danica v Štprimožu, po novem letu pa se bo odpravilo še na gostovanje po Sloveniji in - če jih bodo povabili - tudi v naše zamejstvo.

Trideset let neprekinjenega delovanja dramskega odseka PD Štandrež in komedija Kandidiraj, le kandidiraj!

Prizor iz komedije Kandidiraj, le kandidiraj! Od leve Alenka Paškulin, Jordan Mučič, Majda Paulin, Božidar Tabaj, Marjan Breščak in Marko Brajnik

Novo leto se je za štandreško prosvetno društvo začelo nadvse pozitivno, saj obhaja dramski odsek, ki deluje v njem, že trideset let neprekinjenega delovanja. Taka okrogla obletnica je že za poklicno gledališče dobra, za amaterje pa nekaj izrednega. Daleč naokrog bi težko našli ljubiteljsko gledališko skupino s tako častivrednim jubilejem. Nedvomno so štandreški igralci polni idealizma, zelo vztrajni in popolnoma predani gledališču. Nekateri so člani skupine že od njene ustanovitve. V vseh teh letih so poleg poklicnega dela in drugih obveznosti na kulturnem ali političnem področju v jesenskem in zimskem času z vnemo in zagonom dvakrat tedensko posvečali nekaj ur teatru. Navdušenost, točnost in prisotnost na vajah so brez dvoma njihove vrline. Njihov trud je bogato poplačan, saj se vsako leto izpopolnjujejo in izboljšujejo, z vztrajnim delom pa so popeljali dramski odsek na sam vrh ljubiteljskih gledališč in prejeli veliko priznanj od strokovnih komisij. Zato sedaj lahko s ponosom listajo po izčrpni, izdatni brošuri, ki je izšla ob tridesetletnici. V njej so med drugim zbrani podatki o začetkih dramske dejavnosti v Štandrežu izpod peresa predsednika PD Štandrež Damjana Paulina. Iz njegovega prispevka zvemo, da segajo zametki gledališke ustvarjalnosti že v leto 1898. V brošuri so kronološko predstavljena vsa odigrana dela od 1965, ko je Štandrež dobil svoj župnijski dom, brez katerega ne bi bil mogoč tak razcvet delovanja, do 1995. Opremljena je s fotografskimi posnetki in članki iz raznih časopisov iz zamejstva, domovine in zdomstva. Poleg tega so navedeni vsi igralci, režiserji, scenaristi, šepetalci in glasbeniki, ki so sooblikovali predstave.

Franko Žerjal je prispeval zanimivo razmišljanje Pogledi v gledališko ljubiteljsko dejavnost goriškega kulturnega prostora. Nekaj tehtnih in spodbudnih misli je posredoval Boleslav Simoniti, odgovoren za gledališko dejavnost pri Zvezi kulturnih organizacij Nove Gorice, ki sledi skupini že kakih 16 let. Domačinka Ivanka Jermol Zavadlav je izlila svoje veselje ob tej obletnici v verze.

Še marsikaj zanimivega je v tej publikaciji, ki jo je društvo predstavilo v župnijski dvorani v Štandrežu 11. januarja. Na predstavitvi je Damjan Paulin poudaril pomen tovrstnih publikacij, ki so pomemben vir in dragoceno gradivo za bodoče raziskave. Iskreno se je tudi zahvalil vsem, ki so omogočili izid brošure in seveda prof. Vidi Bitežnik, ki je besedilo lektorirala in prof. Franku Žerjalu, ki je poskrbel za opremo. Franko Žerjal je na kratko orisal vsebino publikacije, Boleslav Simoniti pa podčrtal izrednost te obletnice in pa globoko človeškost in prijateljstvo, ki ju je čutil v svojih stikih s štandreško skupino. Ob tridesetletnici je društvo v spodnjih prostorih župnijskega doma še pripravilo zanimivo razstavo fotografij, lepakov in letakov od najstarejših še ročno pisanih, do zadnjih, grafično izpopolnjenih. Zamisel in izdelava leteh je delo požrtvovalne Majde Zavadlav. Letošnji lepak je res izviren in zgovoren: kandidata-nasprotnika se kuhata v istem kotlu, v isti godlji in nas prisrčno vabita na predstavo Kandidiraj, le kandidiraj! s podnaslovom »Skoraj prava politična komedija«.

O krstni izvedbi te Povšetov komedije bo zapisano prihodnjič.

Iva Koršič

Asquinijev dekret in obmejni zid še na dnevnem redu

Asquinijev dekret o uvedbi drugačnega režima cen bencina je bil v preteklem tednu še vedno v središču pozornosti. Podtajnik odstopajoče Berlusconijeve vlade je imel v Gorici vrsto srečanj, na katerih je skušal obrazložiti pomembnost dekreta, ki naj bi preprečil iztekanje italijanskega kapitala v Slovenijo. Vendar se je srečal Asquini v goriški Trgovski zbornici in na Provinci z odločnim in strnjenim nasprotovanjem vseh predstavnikov upravnih organov ter političnih sil. Nasprotovanju se je na koncu pridružilo tudi združenje trgovcev ASCOM, v katerem so na začetku prevladala različna mnenja, predvsem zaradi upraviteljev bencinskih črpalk, ki so upali, da bo vladni dekret olajšal konkurenco slovenskih. Višek razprave je bil gotovo odlok, ki ga je v pokrajinskem svetu predlagal predstavnik Ljudske stranke Alberto Bergamin in so ga soglasno podprle vse politične sile. Ta odlok obvezuje podtajnika Asquinija k vključitvi popravkov v vladni dekret z namenom, da se goriška prostocarinska cona ohrani. Poleg zahteve, da se dekret uvede tudi za pokrajini Videm in Pordenon, naj bi ta novi mehanizem znižanih cen prišel v poštev na Goriškem za bencin presegajoč kontingent bonov, tako da bi bile cene bencina stalno konkurenčne slovenskim. Vendar se sedaj odpira vprašanje, kako odobriti te popravke v parlamentu. Kako bo pa Italija opravičila dekret pred Evropsko skupnostjo, potem ko je le s težavo ohranila prostocarinsko cono za Gorico in Trst? Z drugega zornega kota pa nikomur ni prišlo na misel, da bi v to razpravo vključili dejstvo, da se tukaj kapital pretaka dvostransko.

Druga zanimiva pobuda, ki je razgibala mnenja v Gorici, je skupen predlog goriških revij Isonzo-Soča in Zuf de Žur ter novorogiške revije Oko, da se odstrani mejni zid, ki na Škabrijelovi ulici ločuje mesti. Pobuda je dosegla tako zanimanje, da je bila celo povod za srečanje med goriškim županom Valentijem in novogoriškim županom Špacapanom. Dogovorila sta se, da bosta ustanovila mešano komisijo, ki naj bi preučila možnosti za tak poseg. Komisija bi še preverila nekatere konkretne predloge, ki se nanašajo na izboljšanje strug Vrtojbice in Korna, povečanje parkirišč, uvedbo novih avtobusnih zvez med mestoma in gradnjo hitre ceste Vrtojba-Razdrto.

Pobuda o odpravi mejnega zidu odpira možnost za novo miselno razsežnost nad ta prostor, kajti po eni strani se navezuje na obdobje pred prvo svetovno vojno, ko se je Goriška naslanjala na Soško in Vipavsko dolino, po drugi pa se še izraziteje uvršča v tisto smer, ki skuša zgraditi nad propadlo razdvojenostjo Evrope novo stvarnost. Prav gotovo ne bi bilo večjih težav pri ureditvi in uskladitvi raznih socialnih storitev, kajti to je le stvar dogovora in dobre volje. Težje bi bilo sprejeti novo miselno strukturo, da ne živimo več ločeno, ampak skupno v eni sami hiši. Ne bomo več mi in oni, temveč samo mi. Predlog je gotovo pozitiven, ker je njegov namen oživitev tiste družbene mreže odnosov, ki je bila značilna za to zemljo in je bila v obdobju 1918-1945 nasilno pretrgana. Prav zaradi tega dejstva je pomembno, da se daje neka prednostna vrednost tistim pobudam, ki nas pripravljajo, da imamo drugačnost za bogastvo, zato da na novo odkrijemo temelje in iz blokov naredimo skupno hišo.

Julijan Čaudek

Razstava umetnika Jeraka

V goriškem Kulturnem domu so v petek, 13. januarja, slovesno odprli likovno razstavo umetnika Helmuta Jeraka, ki je po rodu iz Celovca, sedaj pa živi in dela v Nemčiji. Njegove zelo ekspresivne slike bodo v Kulturnem domu na ogled do 27. t.m. Jerak slika sodobni svet in predvsem stisko človeka v njem, propadanje vrednot in tudi ekološki problemi mu niso tuji. Jerakove slike (vseh je 30) so večjega formata in nabite s sporočilnostjo, umetnik pa se poslužuje formalnega slikarskega sloga.

Sekcija krvodajalcev v občini Sovodnje

V Kulturnem domu v Sovodnjah je 5. januarja letos bilo predavanje na temo Ginekološka rakasta obolenja-Preventivni ukrepi in zdravljenje. Predavanje je organiziralo društvo Sovodenjskih krvodajalcev. Njen predsednik Branko Černic je v pozdravnem govoru obrazložil pomen predavanja; to ni samo seznanjanje širšega kroga prebivalstva z vprašanji rakastih obolenj in preventivnega zdravljenja, ampak je obenem priložnost za zbiranje sredstev za združenje F.B. Biasotto, ki bo kupilo sodoben aparat za diagnozo, t.j. ekograf. Na večeru je bil prisoten predsednik omenjenega združenja, arh. Visintin, ki je pojasnil cilje združenja, ki že vrsto let sodeluje z oddelkom onkološke ginekologije iz Aviana (Pordenona).

Višek večera je bilo predavanje, ki ga je imel dr. Carlo Scarabelli, primarij centra C.R.O. v Avianu. Predavatelj je prikazal prisotnim razvoj otroka v materinem telesu. Poudaril je, da nobena človeška sila nima pravice do manipulacije. To ni samo vprašanje vesti posameznika, ker gre za življenje drugega, t.j. otroka. V nadaljevanju je z diapozitivi obrazložil rakasta obolenja, na kar vpliva tudi psihološko stanje bolnika.

Ob koncu večera sta predsednik in tajnica društva krvodajalcev izrekla zahvalo gostom, dr. Scarabelliju za predavanje in predsedniku združenja za prisotnost. V spomin na Sovodnje je tajnica društva Marinka Batič podarila gostom grafiko Sovodenjske cerkve delo gospe Graziele Del Nevo, in domačo gubanico (potico). Predavanje je doseglo svoj namen: bilo je bogato, zanimivo in razumljivo; ni potrebovalo niti dodatnega pojasnjevanja dr. Bernarda Špacapana, za kar je bil naprošen. Prijetno je presenetila množična udeležba občinstva (nad 170 ljudi), tudi izvenobčinskega.

Dodam mnenje osebe, ki se je udeležila predavanja: »Imela sem občutek, da imata bolečina in trpljenje skupen jezik. Tu nima več pomena, kaj si, ali Slovenec ali Italijan, ali morda politik ali ne, veren ali neveren..., ker obstaja samo človek. In sicer človek, ki trpi, prizadene vsakega izmed nas, danes in jutri. Tedaj pa je pomembno samo to, da ti kdo stoji ob strani. In se vprašaš: 'Ali sem kdaj pomislil na to, t.j. na drugega?' Zelo ubog je, kdor misli samo nase, čeprav je lahko materialno bogat.«

Remo Devetak

Občinske volitve po novem volilnem zakonu

Sekcija SSk za Sovodnje se je sestala 9. januarja letos z osrednjim vodstvom pokrajinskega tajništva stranke, t.j. s predsednikom dr. Štefanom Bukovcem, tajnikom Alešem Figljem in Davidom Grinoverom. Tema sestanka so bile občinske volitve, ki bodo spomladi potekale po novem volilnem zakonu z dne 25. marca 1993, št. 81. Razprava se je razvila po točkah omenjenega zakona, ki vnaša prava presenečenja v že ustaljeno prakso, na katero so bile stranke pri sestavljanju list navajene. Po novem pa bodo občani sami neposredno volili župana. Izvolitev župana torej ne bo več sad razgovorov med političnimi skupinami zmagovite liste. Občinski svet bo sestavljalo 12 članov oziroma svetovalcev in ne več 15. Zmagovita lista bo imela 8, ostale liste 4 člane. Po sorazmernih glasovih lahko stopita v opozicijo dve listi. Kandidatne liste bodo morale vsebovati četrtino kandidatov ženskega spola ali pa obratno; vsekakor en spol ne sme predstavljati več kot dve tretjini. Po razpravi o predpisih, ki jih določa novi volilni zakon št. 81/93, je bil začrtan okvirni delovni program. Podčrtan je bil predlog, po katerem naj bi pokrajinsko vodstvo stranke poskrbelo v volilnem obdobju za izid nekaj številk strankinega glasila.

Remo Devetak

V Sovodnjah je tudi letos pripravil župnik z birmanci zanimive jaslice, vredne ogleda. V cerkvi bodo ostale do svečnice (2. februarja). Če cerkev ni odprta, dobite ključ na št. 3 pod cerkvijo.

Jaslice so pravi posladek za otroke, saj se pastirji v njih premikajo, angelci letijo, pojavlja se mavrica, izmenjujeta se dan in noč, mlinček poganja tekoča voda... Poleg te idile imajo jaslice še močno sporočilo: Jezusu prinesimo naše probleme, egoizem, brezbrižnost, obup... On bo vse to spremenil v vero, upanje, ljubezen, prijateljstvo, dobroto..., ki naj se usmerijo in ostanejo v vasi, v svetu. Zato so v mahu stopinje in razpet zemljevid z vsemi domačijami ter plakat akcije za bosanske otroke.

»Parcialne interese je treba postaviti v ozadje«

(Pogovor s tajnikom SSk Martinom Brecljem)

Že več kot dva meseca je razprava o oblikovanju skupnega predstavništva Slovencev v Italiji ustavljena. O tem problemu smo nekaj vprašanj postavili deželnemu tajniku Slovenske skupnosti Martinu Breclju.

Po začetnih razgovorih o oblikovanju Narodnega sveta Slovencev v Italiji oz. skupnega predstavništva vlada že poldrugi mesec zatišje.

V resnici je zadeva, vsaj kar se tiče javne plati, obtičala na neuspešnem sestanku 15. novembra v Šempolaju. Tedaj so na pogovorih odmanjkale kar štiri od sodelujočih komponent (SKGZ, SSO, SKP, slovenska društva iz videmske pokrajine) in to kljub dejstvu, da je bilo sklicanje sestanka skupno dogovorjeno. Že ta podatek zgovorno pove, da se je zadeva resneje zataknila. In če je res, kot smo pozneje zvedeli, da je bila odsotnost SSO naključna oziroma odvisna od zamude, pa istega ne moremo trditi o vseh ostalih. Posebna težava je v tem, da je skupno predstavnišvo zadeva, h kateri morajo vsi pristati - ali pa je ni.

Sodeč po pisanju decembrske številke Skupnosti je nekaterim krogom »pojav Gombač« prav prišel, da se zadeva ustavi. Je to res pravi vzrok, da se je zataknilo?

V SSk menimo, da je »pojav Gombač«, kot ga imenujete, nekaterim prišel prav, da bi se umaknili iz zadeve, v katero v resnici malo verjamejo. A temu se ne smemo čuditi. Je že tako, da si od sprememb v organiziranosti manjšine vsi ne morejo obetati neposrednih koristi. Ne glede na to pa je vsekakor tudi res, da je že omenjeni Gombač nastopal nekonstruktivno in neodgovorno bodisi na pogovorih kot izven njih. Eden izmed smislov oblikovanja demokratičnega skupnega zastopstva pa je prav v tem, da bi takšne nastope preprečevali oziroma jim odvzeli pomembnost.

Kaj morajo po Vašem mnenju komponente naše manjšine storiti, da se o skupnem predstavništvu zopet prične razpravljati?

Vsi bi se morali predvsem potruditi, da bi skušali postaviti delne in kratkotrajne interese nekoliko v ozadje in se zamisliti, kako bi najbolje stregli skupnim manjšinskim interesom v novih zgodovinskih razmerah po padcu berlinskega zidu, po demokratizaciji in osamosvojitvi Slovenije, po globokih spremembah v italijanskem političnem sistemu. Sicer pa moram poudariti, da je bil že 1. decembra na sedežu SSk v Nabrežini sestanek, na katerem smo se za zaprtimi vrati zbrali predstavniki t.i. tradicionalnih komponent oziroma podpisniki skupnega zakonskega osnutka za globalno zaščito Slovencev v Italiji. Tedaj smo izoblikovali predlog za sestavo vsaj začasnega zastopstva naše skupnosti, za katerega upam, da ga bomo lahko uresničili v kratkem. Na tej osnovi bomo potem tudi nadaljevali pogovore za trajnejše rešitve.

Slovenska skupnost je bila v tem času kar precej dejavna predvsem na področju povezovanja z ostalimi manjšinami. Kaj si od tega pričakujete?

Gotovo zasluži posebno omembo dogovor, ki ga je SSk sklenila s strankami Partito autonomista trentino tirolese, Südtiroler Volkspartei in Union Valdotaine 18. novembra v Bocnu. Dogovorili smo se, da bomo skupno nastopali na vsedržavni in na mednarodni ravni za skupne manjšinske interese pa tudi za uveljavljanje pravic vsake posamezne izmed zastopanih manjšin; dejansko smo v zadnjih časih močno okrepili sodelovanje s temi strankami, zlasti s SVP, ki je doslej raje hodila svojo pot.

Mislim, da bi se Slovenci od drugih manjšin v Italiji lahko marsikaj naučili, tudi kar zadeva manjšinsko politično organiziranost. To bi narekovalo že dejstvo, da so Nemci in Ladinci na Južnem Tirolskem in Francozi v Dolini Aosta s svojimi samostojnimi strankami prišli veliko dlje kot mi v uveljavljanju svojih narodnih pravic. Naj pristavim, da je tudi predsednik Republike Slovenije Milan Kučan na nedavnem pogovoru z našimi predstavniki dejal, da je bil poziv, ki je pred 40 leti prišel iz matice, naj se Slovenci v Italiji vključimo v vsedržavne napredne stranke, napačen. V resnici je bil tak poziv plod gledanja, po katerem naj bi narodnost bila nekaj drugotnega, problem, ki naj bi se avtomatsko rešil z razreševanjem primarnih družbeno-gospodarskih vprašanj. Toda takšno gledanje je danes preživelo. Prav bi bilo, da bi to vzeli na znanje in da bi odpravili tudi posledice, do katerih je pripeljalo v naši politični organiziranosti.

Vprašanja je postavil Ivan Žerjal

Prof. Pirjevec v SKK

V Slovenskem kulturnem klubu so mladi začeli novo sončno leto na nadvse spodbuden način. Že takoj na prvo soboto po počitnicah so se namreč odločili, da sestanek posvetijo zahtevni temi. Hoteli so namreč izvedeti kaj več o zgodovini kavkaških narodov (predvsem čečenskega) in o njihovem odnosu z Rusi, da bi laže razumeli, zakaj je prišlo do vojne, ki že nekaj časa razburja svetovno javnost.

Gost večera je bil univerzitetni profesor Jože Pirjevec. Številnim mladim obiskovalcem je na zelo nazoren način podal vrsto zanimivih podatkov o tem, koliko in kateri mali narodi so živeli in še živijo na kavkaškem gorovju, o njihovi bogati zgodovini, ki se je začela že veliko časa pred našim štetjem. Najbolj zanimiva pa je zgodovina teh krajev začela postajati od 16. stoletja naprej, ko se na njihovi meji prvič pojavi velika Rusija. Od takrat pa do današnjih dni so se med kavkaškimi ljudstvi in Rusi, ki so sicer to zelo zaostalo področje skušali nekoliko modernizirati, odvijali stalni boji, saj je Rusom šlo predvsem za ekonomske in strateške prednosti, ki jim jih je prinašala zasedba Kavkaza. Pri tej zasedbi pa so se najprej Rusi, potem pa sovjetska oblast (s Stalinom na čelu) do teh narodov vedli brezobzirno in kolonialistično. Zato so Čečeni izkoristili priložnost in se takoj po razpadu SZ odločili za odcepitev in samostojnost. Iz še nepojasnjenih razlogov pa se je šele sedaj Jeltsin odločil, da na to reagira, a z nasiljem.

Če je bila na prvem sestanku v novem letu tematika nekoliko zahtevnejša, bo pa srečanje v soboto, 21. januarja, od klubovcev zahtevalo zlasti veliko organizacijskega napora. Slovenski kulturni klub in Mladinski odbor Slovenske prosvete bosta namreč ob obletnici mednarodnega priznanja samostojne države Slovenije priredila IV. Slovenija party. Kulturni program bodo oblikovali člani SKK s pozdravnim govorom in recitalom odlomkov iz knjig Severni križ Alojza Rebule in O domovina Toneta Kuntnerja, slavnostni govornik Tomaž Simčič ter Mešani pevski zbor Mačkolje (vodi Ivo Lešnik). Častni gost večera bo Ivan Oman, član 1. Predsedstva neodvisne Slovenije. Kulturnemu programu bosta sledila družabnost in zakuska. Večer bo v Peterlinovi dvorani, v ulici Donizetti 3 v Trstu, v soboto, 21. januarja, s pričetkom ob 19.

Breda Susič

Na Kolonkovcu koncert v znamenju sožitja

V nedeljo, 15. t.m, se je v župnijski cerkvi na Kolonkovcu odvijal lep in doživet koncert, ki so se ga udeležili tako slovenski kot italijanski verniki. Nastopila sta namreč slovenski in italijanski cerkveni zbor, ki delujeta v župniji, za njima pa italijanski otroci, kvartet NOMOS in mladinski orkester, ki se je priložnostno zbral ter izvedel nekaj Vivaldijevih skladb pod vodstvom Aleksandra Sluge. Spored, ki ga je v slovenščini in italijanščini povezovala Jadranka Cergol, se je zaključil s skupnim izvajanjem Gruberjeve Svete noči ob orkestrski spremljavi: prvo kitico so zapeli v italijanščini, drugo v slovenščini, tretjo pa istočasno vsak v svojem jeziku.

Nedeljski koncert na Kolonkovcu, ki je v tamkajšnjo cerkev privabil veliko število ljudi, je torej potekal v znamenju sožitja med tu živečima narodnostnima skupnostma. Veliko zaslug za zbližanje med italijanskimi in slovenskimi verniki ima sedanji župnik Alberto Signorello, ki je pokazal veliko odprtost do Slovencev.

Čestitke

Gospod Dušan Jakomin je v teh dneh slavil svoj 70. rojstni dan. Svoje življenje je posvetil delu v Gospodovemu vinogradu. Da bi lahko še naprej tako plodno in bogato gradil duhovni in kulturni prostor med svojimi rojaki na Tržaškem, mu želi mnogo zdravja in obilo blagoslova ter mu kliče še na mnoga leta **Tržaška Duhovska zveza**

Nabrežina

Številno občinstvo je v nedeljo popoldne napolnilo župnijsko cerkev sv. Roka v Nabrežini, da bi prisostvovalo božičnemu koncertu, na katerem sta sodelovala moški in ženski zbor Igo Gruden. Koncert je potekal v znamenju 200. obletnice obstoja domače cerkve.

Pod vodstvom Bojane Kralj sta zbora izvedla vrsto božičnih pesmi slovenskih in tujih skladateljev, pri orglah pa ju je spremljal Martin Vremec, medtem ko je za vezno besedo poskrbel Igor Tuta.

Koncert bosta zbora Igo Gruden ponovila v nedeljo, 22. t.m., popoldne v župnijski cerkvi v Komnu.

Ponovitev božičnega koncerta

Združena Ženski in moški zbor ZCPZ bosta božični koncert, ki staga že izvajala v Trstu in Ljubljani, ponovila v koprski stolnici v nedeljo, 22. t.m., ob 18.45.

Teolog Drago Ocvirk predaval v DSI

Znani slovenski teolog dr. Drago Ocvirk je bil v ponedeljek, 16. t.m., gost tradicionalnega večera Društva slovenskih izobražencev v Peterlinovi dvorani. Predaval je na temo »Nova šola v Sloveniji za človeka ali proti njemu?«. Reforma, ki jo je pripravilo slovensko šolsko ministrstvo, že dalj časa buri duhove v matični domovini, zato se je društvo odločilo, da v svojo sredo povabi enega izmed protagonistov razprave o le-tej.

Dr. Ocvirk je udeležencem večera razložil, zakaj zavzema do reforme, katere zagovornik je zlasti sedanji minister za šolstvo in šport dr. Slavko Gaber, negativno stališče. Po njegovem je šolska reforma prežeta z mehanistično predstavo znanosti, ki teži po tem, da človeka usposobi samo za določeno področje in mu onemogoča širše oz. celostno dojemanje. Za tem načrtom stoji po mnenju dr. Ocvirka ideološko-politična združba, ki hoče v obdobju prehoda iz komunističnega v demokratični sistem ohraniti nadzor nad šolo. V svojem izvajanju je navedel nekaj misli Franceta Bučarja in Draga Jančarja. Zaustavil se je pri Jančarjevi obrazložitvi t.i. »cinične distance«, ki naj bi jo označeval goli pohlep po oblasti in moči in ki naj bi jo hoteli zakoličiti z zakoni.

Dr. Ocvirk med predavanjem v DSI (Foto Kroma)

Predavatelj se je nato dotaknil nekaterih točk zakona, ki so po njegovem mnenju sporne oz. negativne. Tako po mnenju dr. Ocvirka predlagatelji reforme niso izdelali konkretnih in teoretičnih temeljev za svoj podvig, popolnoma so prezrli pedagoško stroko, v reformi ni namerne in zavestne vzgoje, uvaja se gola selektivnost ob neupoštevanju dejanskega stanja v Sloveniji, ki ga označuje demografski padec. Dalje naj bi bila zasebna šola možna le teoretično, saj se mora, če hoče prejemati državno podporo, držati predpisov ministrstva, Zelo kritičen pa je bil dr. Ocvirk do prepovedi pouka religije v šoli, ki jo določa 68. člen. Vse to po mnenju predavatelja dokazuje, da se slovensko šolo skuša obvladati po smernicah Liberalne demokracije Slovenije.

Dr. Ocvirk je tudi predstavil delovanje Državljanskega foruma za humano šolo, katerega je član in ki tej reformi nasprotuje. Šola - zatrjuje dr. Ocvirk - mora biti antropološko usmerjena, da omogoči celostno dojemanje človeka, vzgoji čim večje število otrok, da ni strogo selektivna, saj selektivna šola za tako majhno državo, kot je Slovenija, ni primerna.

Predavanju je kljub pozni uri sledila živahna razprava, iz katere je bilo razvidno, da ima slovenska šolska reforma marsikaj skupnega z obstoječo italijansko reformo. Govor je bil tudi o učbenikih oz. o njihovi sestavi. To je bilo za nekatere diskutante bistveno vprašanje.

Desetletnica smrti kulturnika Emila Valentinčiča

Véliki goriški kulturni delavec Emil (Emilio) Valentinčič je umrl pred desetimi leti in je pustil za seboj na Goriškem in v celotnem zamejstvu praznino. Emil Valentinčič se je rodil leta 1947 v Pevmi in je umrl 14. januarja 1985 v bolnišnici v Parizu. Kot zavedni Slovenec se je že v mladih letih aktivno vključeval v kulturno delovanje na Goriškem. Poučeval je na nižji srednji šoli Ivana Trinka v Gorici, kasneje še na trgovskem zavodu Ivana Cankarja vse do leta 1978, ko je začel službovati kot prevajalec na goriški občini. Vodil je cerkveni zbor v Pevmi in bil predsednik pevmskega PD, leta 1982 pa je postal predsednik Zveze slovenske katoliške prosvete in to ostal do prerane smrti. Veljal je za neutrudnega delavca; veliko je tudi objavljal v tržaškem Novem listu, v katerega se je običajno podpisoval samo s kratico. Valentinčiča se na Goriškem vsi radi spominjamo in prav je, da se ga spomnimo danes, ob deseti obletnici njegove prezgodnje smrti.

Pokojna Marija Goljevšček vd. Marušič

Na predvečer novega leta je v 85. letu starosti umrla Marija Goljevšček vd. Marušič; pokopana je bila januarja v Sovodnjah, kjer je živela.

Na vasi, kjer so družine in posamezniki bolj znani po domačem vzdevku kakor po priimku, so pok. Marijo dobrohotno imenovali »Italijanka«. Pa je bila, in še kako pristna, Slovenka, le da je svojo mladost in zrelost preživela kakor številna tedanja primorska dekleta na italijanskem jugu. Pokojna je »šla služit«, kot so tedaj znali povedati, v Neapelj. V neapeljskem okolišu sta se našla in vzela z že pok. Štefanom Marušičem, doma iz Sovodenj, ki je tam opravljal službo finančnega stražnika.

Doma v Anhovem je prejela odlično versko in narodnostno vzgojo. Rada se je spominjala zlasti tedanjega kanalskega dekana, g. Venceslava Beleta, znanega kulturnega delavca, ki jo je sprejel v tamkajšnjo dekliško Marijino družbo. Zvestoba verskim in narodnim koreninam ji ni bila le čustveno dejstvo, marveč življenjska vrednota, ki je prehajala v otipljive izraze. V letih 1944-45 je iz Sorrenta organizirala in sodelovala pri pošiljanju pomoči partizanskim ranjencem, ki so se zdravili v Bariju. Pokojnica, skupaj z možem Štefanom, spada v krog ljudi, ki so velikodušno pomagali pri rasti naših ustanov, kot so Katoliški dom, Zavod Sv. družine, Katoliški glas idr.

Zadnja leta jo je prevzelo globoko domotožje po očetovem domu, ki pa je žal prišel v območje anhovske tovarne. Odtod je tudi nihanje v njeni želji po »zadnjem domu« med Sovodnjami, kjer je pokopan mož, in Gorenjim poljem, kjer je na svoje stroške poskrbela za preureditev pokopališče vežice in njenih pritiklin. Pa tudi rojstni domači cerkvi ni ostala dolžna.

Posvojenemu sinu Antoniu in njenim sorodnikom izražamo čustva prisrčne bližine in sočustovovanja. Pokojnici pa Gospod obilo povrni za dobra dela!

Slovo od naše drage Milke Šiligoj

Pred več kot desetimi leti smo začeli slovenski bolniki, invalidi in sodelavci ob velikodušni pomoči prijateljev iz Italije letovati v Lignanu.

Veselja je bilo povsod dovolj. Slovenska pesem in beseda sta vznemirili tudi gospo Milko, ki se je s svojim možem sprehajala po plaži. Začela so se tkati prijateljstva, ki so se iz dneva v dan bolj utrjevala. Skupaj smo preživljali prijetne popoldneve, hodili na sladoled in se veselili drobnih stvari.

Postali smo prijatelji!

Naše prijateljstvo je ostalo živo tudi čez leto. Povezovali so nas molitev, pisma, obiski in Milkino tankočutno srce, ki je vedno skrbelo za nas. Povsod nam je bila pripravljena pomagati. Njen dom nas je vedno toplo sprejemal.

Veselje, ki smo ga skupaj ustvarjali, je vsem dajalo poguma. Tudi deveti januar 1995 je bil lep in topel dan. Sonce nam je toplo sijalo, seveda, saj nas je čakala naša Milka. Žal pa je bilo to naše snidenje v Vidmu slovo. Z žalostjo na obrazu, a z velikim upanjem v srcu smo se pri sveti maši poslovili od velike prijateljice in dobrotnice.

Iskrena hvala tebi, draga Milka, vsem tvojim dragim, župniji in vsem dobrotnikom za odprto srce in velikodušno pomoč. Naj nas vse krepi vera v vstalega Kristusa!

Prijateljstvo bolnikov in invalidov Slovenije

Pokojni p. Venceslav

Iz Bolivije je prišla žalostna vest, da je 29. novembra letos umrl naš misijonar frančiškan p. Srečko Šušterčič, z redovnim imenom p. Venceslav.

P. Srečko se je rodil v Kosoveljah, v župniji Pliskovica na Krasu 31.12.1924. Stric Dominik je prav tako umrl pred kakim letom v samostanu frančiškanov v Trentu, kjer je bil dolga leta za krojača. Drugi stric je bil redovni brat na Sv. Gori. Srečko je še mlad vstopil k frančiškanom tridentinske pokrajine. L. 1951 je bil posvečen za duhovnika.

Po novi maši si je želel iti kot misijonar na Kitajsko, toda so ga predstojniki poslali v Bolivijo, v Cochabambo in še kam. Tja je odšel l. 1952 in ostal tam do smrti. Med tem časom je po dolgih osmih letih smel priti na oddih v Evropo. Bil je zaljubljen v domače kraje in ljudi. Ko je vendarle mogel domov, je povsod rad maševal in govoril o svojem misijonu v Boliviji. Tako v časopisju kot med obiski se je razživel ob pripovedovanju o delu za Indijance v Boliviji. Njim je postal oče v vsem: v njihovem jeziku, kulturi, navadah, zlasti v oznanjevanju evangelija, maševanju, nauku, gradnji, umnem kmetovanju, v mehaniki in še čem. Predstojniki so mu poverili službo škofovega in generalnega vikarja. A pri vsem je ostal skromen in ponižen Frančiškov sin. Poleg dragocenih darov se je odlikoval v hudomušnosti in humorju, ki sta mu pomagala premagovati hude misijonske napore in prizadevanja. Odločilno je pripomogel k odpravljanju sužnosti Indijancev in domačinov. Celo Che Guevara je iskal pomoči in kritja pri njegovih sobratih. Ljudje so ga zelo cenili in imeli nadvse radi. Zadnja leta je popolnoma omagal. Preboleti je moral kar 12 težkih operacij. Njegov sicer močni organizem je podlegel hudim naporom misijonskega dela.

Vsi njegovi, skupaj s prijatelji in sorodniki ter številnimi vaščani iz Kosovelj in Pliskovice, smo se ga spomnili v nedeljo, 4. decembra, s sv. mašo v Pliskovici, v lepo prenovljeni cerkvi sv. ap. Tomaža.

Vsem ljubim sorodnikom izrekamo še enkrat prijateljsko sožalje. Njemu pa želimo večno srečo.

V. Ž.

OBVESTILA

SLOVENSKI KULTURNI KLUB in MLADINSKI ODBOR SLOVENSKE PROSVETE vljudno vabita na IV. SLOVENIJA PARTY. Kulturni program z začetkom ob 19.30 bodo oblikovali: člani SKK s pozdravnim govorom in recitalom odlomkov iz knjig Severni križ Alojza Rebule in O domovina Toneta Kunterja, slavnostni govornik TOMAŽ SIMČIČ, mešani pevski zbor MAČKOLJE (vodi Ivo Lešnik); sledita družabnost in zakuska. Častni gost večera bo IVAN OMAN, član I. Predsedstva neodvisne Slovenije. Peterlinova dvorana, ul. Donizetti 3, Trst - sobota, 21. januarja 1995, ob 19. uri.

***

KATEHEZA V BARKOVLJAH, ki je zaradi bolezni g. Špeha odpadla, bo na vrsti prihodnji petek, 20. t.m., ob 16.30 v isti mali dvorani ob cerkvi.

***

V ČETRTEK, 26. JANUARJA, bo v Slovenski knjigarni v ul. Sv. Frančiška v Trstu ob 17.30 predstavitev pesniške zbirke NEMIR Jurija Paljka.

***

VZHODNA LITURGIJA ali sv. maša v bizantinskem obredu in v starocerkvenoslovanskem jeziku bo v nedeljo, 22. januarja, ob 16. uri v kapeli sv. Leopolda Mandiča pri Domju. Sodeluje Ekumenski zbor pod vodstvom dr. Zorka Hareja. Vljudno vabi Apostolstvo sv. Cirila in Metoda v Trstu.

Darovi za poplavljence v Piemontu

Slovenski kulturni klub - Trst nabirka božični dobrodelni večer 78.000; N.N. Trst 100.000; Copič Marija 10.000; župnija Doberdob 1.000.000 lir.

Skupaj z današnjimi prispevki je skupni znesek 12.926.500.

DAROVI

Za cerkev v Sovodnjah: Romana Tomsič Dominko 105.000; N.N. 40.000; Uršič 500.000; Malič Rudi s Peči namesto cvetja na grob Franja Cotiča 25.000 lir.

Za krvodajalce v Sovodnjah: Rudi Malič namesto cvetja na grob Franja Cotiča 25.000 lir.

Vrh. Zora Devetak Laurenti - Tržič za mladinski pevski zbor Vrh sv. Mihaela 50.000 in za cvetje v cerkvi 30.000; Danica in Dario Fantin za mladinski pevski zbor 50.000 lir.

Gabrje. Kristina Devetak za novo dvoranico 30.000 lir.

Za misijon p. Kosa: N.N. z Vrha 12.000 lir.

Za misijone: namesto cvetja na grob gospe Marije Malnič Poberaj Ema Škerl Behman 50.000 lir.

Za Kat. glas: Zigon Marino - Nemčija 20.000; sestra Marica ob 1. obletnici smrti Lojzeta Župančiča 100.000; prof. Rafael Sežum 100.000; iz zapuščine pok. Marije Goljevšček vd. Marušič 500.000; v spomin na Marijo Poberaj Olga Franza 20.000; s. Maria Alessia in s. Maria Addolorata 20.000 lir.

Ferigo Amalija v spomin na rajne domače: za Katol. glas 50.000, za Katol. dom 50.000, za misijone 50.000 in za Sveto Goro 50.000 (skupno 200.000 lir).

Za Marijin dom pri Sv. Ivanu: ob 1. obletnici smrti dragega Lojzeta Zupančiča sestra Marica 200.000 ter Darko in Zinka 100.000 lir.

Za Marijin dom v Rojanu: ob tretji obletnici smrti dragega Antona Gašperčiča družina 100.000 lir.

Za nagrobni spomenik g. Albinu Germeku: Vera in Eda Forza 50.000; druž. Danieli (Šiša) 10.000; Majda Pertot 25.000; Bruna Daneu 10.000; Milka Štoka 20.000; Vanda Gulič 10.000; Grlanc Stano 20.000; Vojka Prašelj 10.000; Eva Starc 10.000; Vekoslav Rupel 20.000; Angelina Puntar 30.000; Marija Regent 15.000; Irene Speccia 10.000; Dora Prašelj 30.000; Majda Starc 10.000; Nerina Briščik 10.000; Lidija Grilanc 20.000; Marija Puntar 20.000 lir.

Popravek. V prejšnji številki je bilo med darovi za nagrobni spomenik g. Germeku pomotoma napisano: Edi Prašelj namesto Eda, Mundi Prašelj 50.000 namesto 10.000 lir ter Marija Danieli (p.d. Koga). V predzadnji številki Katol. glasa pa smo med darovi napačno zapisali: Za Marijin dom pri Sv. Ivanu v Trstu: N.N. ob obletnici odhoda Nadje Dolenc Žerjal 20.000 namesto 50.000 lir. Darovalcem se opravičujemo.

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ
SLOVESNA PROSLAVA
30-LETNICE DRAMSKE DEJAVNOSTI

Govor predsednika društva, pozdravi gostov, odlomki del uprizorjenih v zadnjih letih, priznanja članom za dolgoletno sodelovanje.

V nedeljo, 22. januarja 1995, ob 17. uri
v župnijski dvorani Anton Gregorčič v Štandrežu

Isto nedeljo bo ob 10.30 sv. maša za pokojne člane dramske skupine in polaganje vencev na grobove.

V torek, 24. januarja, ob 20.30 bo v mali dvorani župnijskega doma v Štandrežu okrogla miza na temo LJUBITELJSKO GLEDALIŠČE - POSLANSTVO IN PERSPEKTIVE. Sodelujejo priznani strokovnjaki.

SVET SLOVENSKIH ORGANIZACIJ

sporoča, da bo v sredo, 25. januarja, ob 19. uri v prvem in ob 19.30 v drugem sklicanju na sedežu zborov v Devinu

redna seja Sveta SSO.

Vabljeni člani izvršnega odbora ter po en predstavnik vsake članice združenja in zvez.

Vljudno Vas vabimo v galerijo naše knjigarne **na odprtje fotografske razstave**

Paula D. Redferna

v petek, 20. januarja 1995, ob 18. uri.

Govorili bodo **Fabio Smotlak, Luciano Berini** in **Sergij Cesar.**

KATOLIŠKA KNJIGARNA

NEDELJA KATOLIŠKEGA TISKA

V nedeljo, 29. januarja, bo v župnijski dvorani v Štandrežu ob 16. uri nastopila dramska skupina PD Štandrež z igro Janeza Povšeta

Kandidiraj, le kandidiraj!

Režija Emil Aberšek

Na programu tudi bogat srečolov
Vsi prisrčno vabljeni!

PETR01
Petrolifera Goriziana
GORICA - Ulica Trivigiano 41 - Tel. (0481) 20671
plinsko olje za ogrevanje
maziva
pogonska goriva
avtoprevozi s cisterno
... telefonirajte nam, da bo zima topla, pri nas sta prijaznost in resnost Vam na razpolago

KATOLIŠKI GLAS
Tednik
List je nastal po združitvi goriškega tednika »Slovenski Primorec« in tržaškega »Teden«. Prva številka »Katoliškega glasa« je izšla 2. februarja 1949.
Registriran na goriškem sodišču pod št. 5 dne 28.01.1949
Glavni in odgovorni urednik: Dušan Jakomin
Izdaja: Zadruga Goriška Mohorjeva
Riva Piazzutta, 18 - Gorizia - P.I. 00480890318
Tiska: Tiskarna Budin
Riva Piazzutta, 18 - Gorizia
Letna naročnina v lirah:

Italija	55.000
Slovenija	55.000
inozemstvo	80.000
zračna pošta	100.000

Oglasi in osmrtnice: 1 modulo (5 cm višine v enem stolpcu) 45.000 lir + 19% IVA. Možne so sestave z več enako velikimi moduli, ne pa vmesne mere.
Član:
ZDRUŽENJE ITALIJANSKEGA PERIODIČNEGA TISKA
ZVEZA ITALIJANSKIH KATOLIŠKIH TEDNIKOV